

Přímá stezka

Mystická praxe
k poznání skutečnosti

KVĚTOSLAV
MINAŘÍK

PŘÍMÁ STEZKA

Vydavatelská řada PŘÍMÁ STEZKA
Svazek 2

CANOPUS

KVĚTOSLAV MINAŘÍK

PŘÍMÁ STEZKA

Mystická praxe k poznání skutečnosti

CANOPUS
Praha 2012

© Květoslav Minařík 2012
ISBN 978-80-87692-10-3

Autor v r. 1939

PŘEDMLUVA K DRUHÉMU VYDÁNÍ

K vydání *Přímé Stezky* jsem byl veden úmyslem upozornit na tuto knihu ty, kdo hledají v tzv. tajných naukách. Při svém hledání se totiž setkávají s různými tvrzeními, která mohou být mnohými fakty vyvrácena. To by snadno mohlo zničit jejich víru, že se snad v tomto světě, utápějícím se v materialismu se vši jeho bezohledností k duchovním hodnotám, může stále ještě najít něco lepšího, co vede k rozvoji duchovních hodnot a dobra vůbec.

Toto moje stanovisko však neuznávali ani nechápali ti, kdo se cítili „oficiálními zástupci“ mystické publicity. Ještě v roce 1945 mi jeden z nich drsně řekl, že jsem se místo mystiky měl dál držet svého řemesla. I když jsem však měl za sebou pouze čtyři a čtvrt roku nepravidelné školní docházky, přesto jsem nepostrádal vysoké mystické zkušenosti. Podařilo se mi přece již v roce 1926 uvést svou bytost do bodu symbolizujícího zbožštělé vědomí, které jsem nezbavil ani sdružující síly jáství ani kvalit, jimiž se vyznačuje tělo. Za těchto okolností jsem ovšem přenesl sebe sama ze vztahů časově-prostorových do transcendentna, které mi bylo pouze základnou, z níž jsem mohl jako neúčastný pozorovatel subjektivního života prohlédat celou problematiku žití, řešitelnou spíše psychologicky než citovým unesením. A tak jsem nabyl vhledu, který doplnil mé vzdělání a učinil mne plně odpovědným za všechno, co píši.

Když jsem však psal tuto knihu, neměl jsem žádné spisovatelské zkušenosti. Proto jsem udělal několik kopií a nechal jsem je komentovat svým přátelům, kteří se mi zdáli psychologicky zastupovat některé skupiny lidí, kteří by tuto knihu mohli dostat do rukou. Podle jejich komentářů jsem pak hodlal posoudit, zda je dílo takové, jaké jsem je chtěl mít. Tak se stalo, že jsem

čekal celé dva roky na komentáře právě od člověka, který mi představoval racionalistu v nejpozemštějším smyslu toho slova, ovšem se sklony hledat i v ezoterismu. Když jsem od něho konečně svou práci i s komentáři obdržel, zamítl jsem myšlenku vydat ji knižně.

Po tomto rozhodnutí jsem si teprve náležitě uvědomil, že je to jenom hra nepřátelských sil, a proto jsem pomýšlel na přepracování celého díla, aniž jsem se opíral o názor kohokoli dalšího. To bylo někdy v létě 1938. Zatím, co jsem takto uvažoval, vyvstal přede mnou nepřítel mystiků a jasně prohlásil, že se mi dílo vydat nepodaří. Tím došla trpělivost i mně a rozhodl jsem se, že dílo přepracuji a vydám.

Opíraje se jen málo o knihu původní, pracoval jsem znovu a snažil jsem se, abych byl hotov co nejdříve. Tak se stalo, že téměř od psacího stroje, jako hrubá práce, šla tato nová kniha do tisku a korektury jsem mohl provádět již jen nedokonale. Kromě toho vznikly i obtíže technické, takže kniha vyšla jako dítě spěchu snad čtrnáct dní před okupací naší republiky.*

To předesílám, abych odůvodnil zásahy do prvního vydání.

Čtenáři byla kniha dobře přijata. Leč musel jsem konstatovat, že většinou sahali k pracím, které jim zdánlivě slibovaly úspěch bez nechutných mravních cvičení, především však k cvičení s hadí silou. To by znamenalo, že většině lidí nejde o to, aby se umravnila a tak stoupali na žebříku duchovnosti bytostnými hodnotami vytvářenými dobrou karmou, nýbrž že chtějí jen získat zážitky, jejichž hodnotu nechápou. Tak ti, kdo jsou svým vědomím zcela ponořeni ve hmotu a nechají se ovládat atavistickými sklony a živočišnými pudy, hromadí své dluhy za snahu vyžívat pocitové vzruchy, aniž pomyslí na to, zda za to také nebudou muset něco platit. Počínají si tak proto, že většina z nich

* Hitlerova okupace Československa 15. 3. 1939. (Poznámka vydavatele.)

byla o mystice informována jako o cestě výsledků, nikoli jako o cestě práce. A jelikož jsem počítal především s nimi, stylizoval jsem celé dílo tak, aby v něm soudný člověk nenašel pochybný začátek. Tak jsem se s celou věcí mezi čtenáři zachytil a tím mi vlastně ti, kdo hledali senzace, pomohli dostat knihu mezi ty, na něž jsem původně myslel.

Knihu jsem rozdělil na tři díly, z nichž pouze poslední mluví o praxi. Druhý díl zachycuje situace s praxí nepřímou spojené, takže může být prospěšný jen těm čtenářům, kteří již postoupili na mystické cestě tak daleko, že si musí vysvětlit něco ze své mystické praxe. V prvním dílu se vypořádávám s některými jevy zasahujícími do mystiky a ponechávám jej i ve druhém vydání, protože předpokládám, že i dnes bude do jisté míry aktuální.

Podle mého úsudku není třeba obsahově na knize nic měnit a kromě toho míním, že může svému účelu ještě dále dobře sloužit. Rozhodl jsem se tedy vydat ji podruhé, neboť mnohé z toho, co jsem očekával od prvního vydání, zapadlo v strašném vichru politického dění.

Míním totiž jít dál za původním úmyslem volat ty, kdo hledají na mystických cestách, neboť jsem si vědom toho, že to může být k jejich dobru. Víím, že i dnes bude pronikat k uším hledajících lidí volání těch, kdo jim budou nabízet „cestu výsledků“, což může vrhat na dobré a psychologicky správně podložené nauky jenom stíny. Prohlašuji, že já jsem našel v mystické nauce poklad nedocenitelný.

Vyslovuji jen přání, aby ti, kdo budou pokračovat v úsilí o uskutečnění nauky Přímé Stezky, neměli velikých překážek na obtížné mystické cestě a aby mohli prospívat v harmonii k dobru svému i k dobru ostatních lidí. Proto volám k Nejsvětějšímu:

Ty, kterýs připustil,
abych pronesl nauku
údolím strasti, hrůz a nebezpečství,
požehnej jí,
aby byla k dobru všech lidí,
posilou jejich mravnosti a rozmnožováním dobré karmy,
neboť ty vedou do sídla blažených bytostí.
V sedmém roce vtělení a vlády Višnua (1953)
Květoslav Minařík

PŘEDMLUVA K PRVNÍMU VYDÁNÍ

Nikdy nezapomínejte na slávu lidské
přirozenosti. Jsme nejvyšší Bůh, jaký
kdy byl a jaký kdy bude. Kristové a buddhové jsou
jenom vlny na tomto
nekonečném oceánu, který jest Já.
Svámí Vivekánanda

V poválečné době* se v Evropě s reformami ve společenském i duševním životě také rozšířily okultní a ezoterické nauky, jejichž interpretace je však vždy nestavěla do nejlepšího světla. Jejich propagátoři přidali ze zjištěných důvodů k tomu, co je v těchto naukách dobré, i ledacos méně dobrého, vypočítaného na lidskou tížádnost. Tak vznikly mystické nauky, které rozněcovaly nižší tížádnost a slibovaly pouze to, co si elementární přirozenost může představovat jako žádoucí. Těchto nauk se chytily lidé chtiví světa, přičemž byli tak nekritičtí, že snadno všemu uvěřili. Teprve zkušenosti je poučily, že pravda je jiná, takže, neznajíce hodnotnějších nauk, se ve většině případů po čase o okultismus přestali zajímat.

Sledujeme-li otázku interpretace mystiky ze širšího hlediska, nejde ovšem jen o klamání důvěřivých jedinců. Jde o nauky a snahy, které také mohou věřící lidi v zevním životě poškozovat, pokud se tito lidé nepřizpůsobili tendenci pramenů, z nichž čerpali, a nenalezli v nich předmět výdělku.

Obecně není úkolem duchovních nauk rozšiřovat teorie, zakládající se na domněnkách nebo vedoucí k osobnímu prospěchu jejich „chytrých“ stoupenců. Mají naopak poskytnout zkušenosti, z nichž se vyvíjí pravé poznání, a pomoci také k tomu, aby

* Autor má na mysli 1. světovou válku. (Pozn. vydavatele.)

se člověk mohl povznést nad svět a přitom si zachovat všechny potřebné schopnosti pro hájení existence v tzv. nižším životě, dokud nenabude dokonalosti a neopustí své tělo. Toto stanovisko osvětluje, jak propastný je rozdíl mezi skutečným a propagovaným účelem mystických nauk. Ezoterní nauky, mateřské vychovatelky lidských bytostí, nikdy nepodporují rozvoj tendencí elementární přirozenosti. Ta by rozvinutím moci zdarma získané mohla nad pomyšlení zpyšnět. Pýcha, která je sama zlem, zlo jenom rozmnožuje. Rozmnožování zla je v rozporu s učením ezoterních nauk; ty chtějí zlo vymýtit.

Nebezpečí, které v ezoterních naukách vidí tzv. rozumní lidé, totiž běžní racionalisté, též ukazuje na to, že mystiku nechápou. Ezoterní nauky si totiž kladou za úkol provést člověka všemi sférami bytí, ale nepožadují na něm nic, co by ho zbavilo rozumu. Obrazotvornost a myšlení, které při neopatrné manipulaci mohou vést k úchylkám rozumu, jsou při správné mystické výchově pevně ovládané – mnohem pevněji než v každém jiném případě. Poctivý žák pravého ezoterismu se mystickou výchovou stane člověkem rozumnějším a duševně zdravějším než ti, kdož mu bláznovství prorokují a připisují.

Jestliže zde obhajují mystiku, nemám tím na mysli ty, kdo za okultní disciplínu považují hlavně snahu uvádět se do stavu pasivity. Před jejich zrakem pak defilují myšlenky a obrazy, které je děsí a které jimi posléze ve špatném smyslu duševně otřesou. Tito lidé pochopili okultní školení svým způsobem jako mnozí jiní lidé rozumnost. Proto je nepovažují za mystické vzory, ale doporučují, aby si rozumní lidé z jejich počínání vzali jen výstražné ponaučení, nic více.

Každé usilovné a záměrné myšlení i jednání může být škodlivé a nebezpečné, pokud si člověk pro sebe přesně vymezuje pojem skutečnosti. Jakmile však zboří hradby vybudované z vlastních domněnek a uzná, že je nezávislý, nemusí se již ničeho

obávat. Postřehne, že každá skutečnost je relativní, což způsobí, že se přestane obávat možné úhony. Uvidí, že i jeho rozum je výslednicí pojmů a zkušeností, které jsou v poměru k pojmu pravých hodnot života velmi abstraktní, takže i důvody, které tento rozum nachází, jsou také jen omezené.

Před člověkem stále leží široké pole skutečností, kde je třeba pečlivě bádát. To je zřejmé z otázek, které se neodbytně vtírají. Ustrašenectví, které člověku nedovoluje opustit vyšlapanou stezku životního stylu, mu neumožní tyto otázky zodpovědět. Je třeba odvrhnout strach před opuštěním životní linie, jakou předurčuje tradiční hmotařství, podle něhož je jediné vnímání hlíny (hmoty) bezpečným ujištěním, že si člověk zachová duševní zdraví. Je nezbytné vstoupit na půdu abstrakt s pevně ovládanými duševními silami. Pro světského člověka je to oblast psychologická; v ní se skrývají všechny žádoucí odpovědi. Člověk je přece všude doma, pokud si svůj domov neomezí na některý vesmírný kout. A jestliže si na něj svůj život omezil, pak je jeho svědectví naprosto bezpodstatné a lživé. Vidí a představuje si svou osobnost jako jedinou skutečnost a jako skutečné jenom to, co se k ní vztahuje. Chce-li však toto neudržitelné přesvědčení opravit, nezbývá mu, než aby se odvážil vstoupit na stezku, která prochází abstrakty (psychickou přirozeností), neboť na ní dosáhne osvícení. Nesmí dbát toho, že se v mystice často vyskytují zdánlivě protikladná tvrzení: na jedné straně uvádějí abstrakta jako nebezpečná pro duševní rovnováhu, kdežto na druhé straně je vyvyšují a zdůrazňují, že jejich hodnota je reálná. – Jestliže je skutečnost skutečností, potom je vždy reálná; její jednotlivé jevy rozčleňuje pouze přemoudřelost, která je známkou nerozumu.

Rozum a mysl pracují bezvadně pouze tehdy, nepodléhá-li člověk názorům, které pocházejí ze spekulací. Neopírá-li se o takové názory, je schopen posoudit smysl mystické nauky správně,

neboť ho nebude ovlivňovat zaujatost pocházející z předem již utvořeného závěru. Je přece nejvyšší nerozum odmítat nauku, jejíž pomocí lze řešit určitý námět, jenom proto, že byla někým z nesmyslných osobních důvodů odsouzena. Psychická přirozenost skrývá vskutku mnohá tajemství, která mohou být postupně odhalována. Proto vyvrací i těm, kdo nejzarytěji odmítají otázky, týkající se niterného života, jejich vývody a připouští rozumné a odůvodněné vysvětlení všeho, co člověka ze života může zajímat.

Tato kniha uvádí čtenáře do oblasti duševního života. Pokud možno nevyslovuje názory, které by nebyly podloženy životními zkušenostmi. Nepoučuje zvědavce, ale poukazuje na metody a prostředky, jejichž pomocí lze obdržet odpověď na každou životně filozofickou otázku. Obsahuje-li některá zdánlivě protikladná tvrzení, pak je to jen proto, že je třeba ukázat věc z různých hledisek, a také proto, že je třeba se vyhnout jednostrannosti. Je totiž zvykem zastávat názor a nikoli pravdu. Názor může být jednostranný, kdežto pravda není takto omezena. O tom nás přesvědčují zkušenosti jak vědecké, tak i náboženské. První podávají řetěz logických vztahů, opírajíce se přitom o experimentální zkušenosti. Ale i druhé, náboženské, se opírají o pravé životní zkušenosti, které se vzhledem ke své povaze zdají být spíše subjektivní než objektivní. Vědecké zkušenosti však získávají většinou lidé kritičtí a opatrní,* kdežto náboženské mají často subjektivní povahu, neboť se do nich vměšuje vliv neukázněné obrazotvornosti a citovosti nábožensky založených a citících lidí.

Je však nutno vždy přihlížet k obojím zkušenostem. Nelze přece tvrdit, že reálné je pouze to, čeho se můžeme dotknout

*Někdy ovšem je tato opatrnost a kritičnost přehnaná, a proto je fanatismem nevěry. Tím se stává, že často nebývají formálně uznány i věci nade vší pochybnost prokázané a všeobecně platné.

a co může pochopit rozum, závislý často jen na smyslových postřezích. Ptejme se lidí, kteří nepropadli rozumování, a dozvíme se, že pro tvoření osudu jsou rozhodující spíše vnitřní popudy a vzněty, jež se o rozum pramálo opírají. A tato oblast (oblast pudů), která v životě lidí tolik rozhoduje a je tak obsažná, že z ní vychází téměř vše, čím se bytost vyjadřuje, by měla být považována za bezduchou čili abstraktní? Všimněme si dobře funkcí rozumu, porovnejme je s funkcemi citu a pudovosti a záhy poznáme, jak omezené jsou dosahy prvních, zatím co druhé dávají životu jeho individuální zabarvení v nejreálnějším slova smyslu. Vždyť i nejpřísnější profesor jako uznávaný prototyp rozumného tvora, nevěřícího již v nic, kromě toho, co lze dokázat matematicky, jedná téměř vždy pod tlakem citění a pudovosti, která buduje i jeho individuální osobnost. Přitom ovšem vůbec nezáleží na tom, jestli on sám uznává, že pudová oblast, jejímž jástvím je konkretizované podvědomí, je reálná či nikoliv. Projevy pudovosti jsou zde, každý je může zjistit, čili jsou prokazatelné, i když jejich existenci nelze prokázat matematickými formulami.

Z toho, co jsem právě řekl, vyplývá, že se nesmíme uzavřít do okruhu uznané skutečnosti, která je spíše tradiční a konvenční než objektivní. Musíme brát v úvahu všechny činitele, neboť na nich závisí naše prožívání, a uznanou skutečnost můžeme považovat za tak abstraktní jako každou jinou.

Vstupem na Přímou Stezku se člověk začne přibližovat bránám, za nimiž je možno pochopit univerzální bytí. Když se odstraní předsudky umlčením hlasů nižší části vnitřní přirozenosti, uzpůsobuje se pro čistý pohled do projeveného jsoucná, z něhož se lze nejsnáze učit právě správným nazíráním. Proto se vyhýbám tomu, abych čtenáře poučoval teoreticky; zato popisuji praxi pokud možno z mnoha hledisek, aby ji mohlo pochopit více lidí.

Kniha je rozdělena na tři části. První část jsem věnoval úvaze o duchovních směrech, s nimiž se nyní setkáváme. Snažil jsem se v ní vyzvednout všechno dobré, co obsahují, a poukázat i na méně dobré, jehož následky lze vidět jako stín, zatemňující budouvu Ducha.

Ve druhé části jsem shrnul sice vedlejší, ale přesto stejně aktuální jednotlivosti, které mají přímý vztah k praxi Přímé Stezky. Ve třetí části je tato praxe a její výsledky.

Při svém styku s lidmi, kteří se snažili duchovně se vyvíjet, jsem poznal, že je nezbytné, aby se vyřešily náměty obsažené v první části; proto jsem se odhodlal řešit je v této knize. Bude-li se někomu zdát, že z mých tvrzení v první části mluví mravní slabost, která člověka zpravidla nutí posuzovat všechno nepříznivě, nechť uváží, že je mnoho lidí, kteří by rádi mysticky pracovali, ale nemají v těchto věcech jistotu. K těmto lidem vlastně mluvím. A doufám, že bude prospěšné každému, prostuduje-li si i tuto část.

Každá kapitola je do jisté míry samostatným stylovým a mnohdy i obsahovým celkem. Ale v souhrnu tvoří celek jeden – Přímou Stezku. Proto je třeba, aby hledající člověk přihlížel ke všemu. A pokud si tak bude počínat, můžeme předpokládat, že jeho duchovní vývoj bude harmonický. Ale vyjme-li z mystické praxe jenom to, co se mu bude líbit, a ostatní zanedbá, nemůže předpokládat, že bude průběh jeho zkušeností bez poruch.

Ke konci bych ještě rád upozornil, aby nikdo nepovažoval nauku Přímé Stezky za nové náboženství nebo okultní směr. Vznikla sloučením vyšších a nižších jóg, takže zpracovává bytost jako celek a tudíž jí přináleží název Přímá Stezka.

V této knize uveřejňuji své vlastní zkušenosti. Vyhnul jsem se všemu, co bych neznal, takže jsou uváděné pokyny vyzkoušené. Jestliže jsem se vyhnul vysvětlování snů a fantazií, činil jsem to

proto, abych nepřispěl k smutným jevům nepřičetného nadšení, které končí v neblahé posedlosti a fanatismu. Nechť každý, kdo by se chtěl ocitnout v říši snění, použije praktických návodů určených pro tento účel; radím mu však, aby se předem naučil ovládat psychické činnosti (samovolné i uvědomované a řízené), neboť by mohl upadnout do stavu, kterým by se vyloučil ze společnosti rozumných lidí.

1938

Autor

KAPITOLA I

ÚVOD

Není snad jediného člověka, jemuž by osud nepoložil otázku, jaký smysl a účel má život. Odpověď závisí na vnitřním založení a také na výchově. Moderní výchova si náležitě nevšímá citového života, jehož sféra objímá více než projevený svět. Tím více však ukazuje smyslový život jako realitu, která zasluhuje, aby byla studována co nejpečlivěji. Tím moderní výchova odvrací pozornost k věcem vnějším a citovou a pudovou oblast ponechává nekontrolovanému růstu.

Jako výsledek této výchovy roste nevědomost o duševním životě a upadá mravnost, která je přímo závislá na kvalitě citění. Chce-li si někdo, kdo uznává jenom smyslové jsoucno, zodpovědět otázku o smyslu a účelu života, nenalézá podklad pro vyšší mravní zřetel. Uspořádání společnosti mu dobře ukazuje, že je zbytečné, aby se omezoval v požitcích, a bezpodstatné, aby se utěšoval dobrými skutky, zvláště když je přitom nucen trpět. Vidí stále jenom to, že život začíná zrozením a končí smrtí, a to ho nutí, aby hledal uspokojení bez ohledu na city ostatních lidí. Chce se totiž zcela ponořit do požitků, aby uhasil oheň žádostivosti, který mu působí jak duševní, tak i fyzické napětí a utrpení. A nenalézá žádný rozumný důvod, proč by se měl mírnit. Je přesvědčen, že jsme prach a v něj se opět obrátíme a že nám zůstávají jen uspokojující vzpomínky na to, co jsme užili.

Je snad zřejmé, že jsem v poslední větě vyjádřil názory člověka výchovou podvedeného. A těmto názorům nepropadli pouze jedinci. Rozšiřují se stále více a někdy v budoucnu se možná stanou vlastní všem lidem. Potom budou filozofické odpovědi na otázky života velmi jednoduché, neboť nebude již

existovat nic kromě hmoty a zvířecím cítěním inspirovaného rozumu.

Zatím však ještě existují lidé, kteří jasně vidí, jak hluboký význam má v realitě citové žití. Uvědomují si i to, že oheň žádostivosti nelze uhasit tím, že ho budou stále sytit. Protože si to uvědomují, kladou si otázku jak si správně počínat, aby je to vedlo k dokonalému uspokojení. Filozofická stránka praxe Přímé Stezky jim k němu ukazuje cestu nejen sliby, jež mají sugestivně působit na jejich rozum a mysl, nýbrž i poukazy na určité druhy tělesného, duševního a morálního úsilí.

Vzhledem k tomu, co jsem právě řekl, vzniká otázka: může mít určitý duševní úkon vliv na to, abychom mohli postřehnout pravdu? Nauka Přímé Stezky praví, že ano, poznáme-li účinky pozorovací schopnosti, jíž jsou lidé více nebo méně vybaveni. Je-li tato schopnost někam usměrněna, stává se analyzující silou, která přináší poznání o podrobnostech pozorovaných jevů. Moderní výchova však usměrňuje pozorovací schopnost pouze k vnějším věcem. Vede tím člověka jen k poznání smyslového jsoucna, ale neumožňuje mu, aby pronikl k prazákladu jsoucnosti, který má tak vysokou kvalitu, že uniká postřehu, jakého je schopen člověk s roztříštěnou myslí.

Praxe Přímé Stezky naproti tomu člověka učí usměrňovat pozornost do nitra. Má si utvořit bod v podobě prázdnoty kdesi v těle a pozorovat ho. A duševní síly, které jsou v neustálém pohybu, se dotknou této prázdnoty, načež tato prázdnota vystoupí jako postřehnutelný objekt. Potom je nutno ji sledovat. Tím pozná vztahy mezi jevy a kvalitami a na základě toho karmu. Posléze člověk pozná své vnitřní Já, čímž zároveň rozřeší otázku trvání své vlastní existence. Potom již nebude propadat bludné domněnce o absolutním konci svého vlastního života, nýbrž přímo pozná, že má nekonečný život se všemi vlivy činů, účinkujících na něho podle své povahy. A tak se přibližuje ideálu

dokonalosti, který spočívá v tom, že odmítne tvořit jakoukoli karmu.

Z toho je zřejmé, že se praxe Přímé Stezky dotýká velmi široké životní oblasti. Neuchyluje se ani k hypotézám ani k vysvětlování podle nějakých dogmat, nýbrž vede člověka k tomu, aby zpracovával svůj vlastní duševní život a snažil se jej přetvořit v nástroj, použitelný k hlubšímu přímému poznání.

Upínáme-li pozornost k vnějším věcem, nemůže nám vzejít světlo poznání o tom, co je podstatné. Příliš mnoho jednotlivostí, které zaujímají naši pozornost, roztříští mysl. Takové mysl se nedostává času potřebného k tomu, aby mohla pronikat do podstaty věcí. Upínáme-li však pozornost do svého nitra, mysl se pomalu ustaluje. Když je mysl ustálená, poznáme pravou povahu věcí přes jejich povrchní měnivost.

Nyní je nám jasno, o jaké prostředky se opírá praxe Přímé Stezky, když ukazuje na své vysoké cíle. Učí, že se jednak máme chápat duševních činitelů, za nimiž stojí mohutnost duševní energie, jednak regulovat jejich projevy, ovládat je a nakonec i umlčet, aby vědomí Já mohlo vstoupit do Prázdnoty, kterou jsme tímto způsobem našli.

Předem odmítá myšlenku na psychickou moc, jejíž pomocí by si člověk mohl zlepšit pozemský život, jak to slibují mnozí okultisté – šarlatáni a někdy i mystikové těm, kdo své štěstí hledají pomocí tajných nauk. Psychických sil je možno používat pouze za předpokladu, že se vytvoří nové příčiny, které přinesou karmické výsledky v budoucím čase, zdánlivě však přirozenou cestou. Tím chci říci, že psychickými silami nelze přivolat okamžité reálné výsledky v podobě žádaných osudových změn. To měj každý na paměti.

V této souvislosti je tedy nutno každého hledajícího člověka upozornit na to, že jediným předpokladem nejvyššího vysvození je vyhasnutí životního pudu. Pokud člověk pracuje tak,

že používá své osobitosti a vůle, tvoří příčiny, které jsou semenem budoucího bolestného života. Ke stvořenému totiž nelze nic přidat. Lze jen existující sílu usměrnit jinak, ale když to učiníme, položíme příčinu ke karmickým následkům, neboť je nutné a přirozené, aby se změněný tok životní síly dostal opět do původního stavu. Proto je třeba si uvědomit, že vesmír dává každému tvoru dosti možností k jeho existenci, i když nebude tvořit nové karmické příčiny. Jenom ono vesmírné minus, jež je v každé bytosti, vnuká lidem myšlenku, aby do životního dění zasahovali z vlastní vůle. Tímto způsobem se tvoří individuální karma, která je příčinou všech životních komplikací, a i když určitý filozofický názor předpokládá, že tyto komplikace jsou projevem reálného žití, přece jen můžeme tvrdit, že i bez nich neztrácí život na ceně. O tom se můžete přesvědčit zkušenostmi. Přestanete-li vytvářet individuální karmu tím, že nebudete konat nic z vlastní vůle, jistě jednou poznáte, že život zůstal životem, jenom komplikace byly odstraněny a zrodilo se vědění.

V zevním smyslu zbavuje sledování praxe Přímé Stezky člověka nesprávných názorů, takže je jeho velikým lékařem, který dovede vyléčit porušenou duševní a duchovní rovnováhu. Žáci Přímé Stezky nemívají zkomolené názory, neboť je tato nauka vychovává ke kritickému a nezájatému zkoumání všech duševních i duchovních projevů. Její praxe je nabádá, aby usmrtili onu skutečnost, již nazýváme osobností. Ta se projevuje vnímáním, pociťováním, vášněmi a jinými projevy bytosti, které normální člověk může sotva kontrolovat a tím méně ovládat.

Jako experimentální nauka nevyžaduje Přímá Stezka, abyste přijali určitý názor na Boha, na svět a na život, ba ani určité nábožensko-filozofické články víry, které ostatně vyvěrají z neschopnosti vysvětlit si předložený námět. Její filozofie vyrůstá z vlastních poznatků toho, kdo žije podle jejích pouček.

Nepotřebuje ho tedy spoutávat nějakými názory, úkony nebo obřady, jejichž smysl je mu přinejmenším nejasný. Ideálem jejich žáků je nevěřit, dokud neviděli a případně i *neohmatali*. Proto uspokojuje i ty, kdo vyžadují, aby bylo možno každý prožitek zařadit mezi fyzikální nebo psychické jevy podle zákona logiky a rozumu. Její metody poskytují možnost dosáhnout přesvědčujících výsledků i proti nedůvěře, takže je tato nauka nej-přijatelnější pro Evropana, který se cítí zklamán téměř každou jinou duchovní naukou.

I když však jsou metody mystické nauky veskrze realistické, přece se Přímá Stezka nespokojuje s tím, čeho lze dosáhnout normálním lidským snažením. Říká, že pravý cíl stvoření je mnohem výše než tam, kam je možno dosáhnout lidskými snahami, a vynalézá metody, jimiž se lze vyšplhat ještě výše. Učí nás pružnosti v duševním životě a zároveň umožňuje, abychom se dostali nad úroveň běžného lidského chápání. Předkládá nám ideál, který umožňuje vědomě odloučit „duši“ od těla a tím se dostat do stavu, v němž je možno „rozprostrít“ tělo ve vesmíru. Tím ovšem nabízí ohromnou moc a vliv, neboť nás uschopňuje překročit hranice, kterými je omezeno naše osobní vědomí.

Základnou Přímé Stezky jako každé exaktní vědy je přímá osobní zkušenost. Od vědy se však liší tím, že vědění získává pomocí duševních schopností a sil. To však neznamená, že její základ není reálný a rozumový. Jako duchovní nauka například přináší různé okultní poznatky. Nežádá však, že musíme věřit v jejich reálnou hodnotu. Má na zřeteli, že je nutno získat přesvědčující důkazy o reálném základě vlastních poznatků, a proto vůbec nedoporučuje věřit. Radí, abyste zkoumali pravost případných jevů a poznatků s nedůvěrou. Dokonce nabádá i k tomu, abyste popírali hodnotu toho, co vnímáte, ježto její filozofie předpokládá, že reálná podstata čehokoli se nedá popřít žádným sebepřesvědčováním, i když bylo jakkoli silné.

Abych uvedl příklad, jakým způsobem má žák Přímé Stezky zkoumat skutečnost, vezmu nejobyčejnější případ. Vnímáte např. zeď, před níž stojíte. Adept Přímé Stezky říká, abyste nevěřili v její existenci. Teprve, když se o její existenci přesvědčíte smyslem hmatu, máte v ni uvěřit a pochopit, že její existence je pro vás reálná. Nemáte však věřit, že je reálná v absolutním smyslu, nýbrž jen pro vás a vaši okamžitou smyslovou dispozici. Proto nemusí být reálná pro jiné lidi nebo bytosti. Vzhledem k tomu je vaše osobní zkušenost přesvědčením, které se cvičením podle pokynů Přímé Stezky změní a případně uzpůsobí k pravému poznání povahy skutečnosti.

Z této ukázky je vidět, že praxe Přímé Stezky nabádá k tomu, abyste se chápali nej přirozenějších prostředků, totiž smyslů. Správně předpokládá, že smysly nejsou neklamné, ale říká, že se každou věcí máme řídit podle toho, jak ji chápeme, dokud se naše chápání nerozšíří a nestane se objektivním. Proto též dokazuje, že není třeba, abyste měnili své názory podle předpisů různých náboženských, mystických nebo magických autorit. Není to ostatně vůbec dobré, ba je to spíše škodlivé, neboť takovým počínáním člověk opouští svou vlastní, jemu určenou životní cestu, čímž může být přiveden do zmatku a nebezpečí duševní zkázy.

Lidskou bytost nelze znásilnit. Možná, že se některým lidem podaří vnutit jiným své názory, ale jaký to může mít význam a trvání? Potřebujeme pravdu; musíme se o ní přesvědčit a teprve pak se můžeme stát jejími nositeli. Z pouhých slov a přesvědčování nemůže žít nikdo. Vidíme to v církvích, které svým příslušníkům předepisují jisté úkony. Přesto, že tu a tam vnutily někomu víru, nepodařilo se jim přemodelovat lidskou přirozenost a vklínit v ni nezničitelnou víru v Boha. A je to také správné. Kdyby bylo možno na základě něčího tvrzení probudit neochvějnou víru v Boha, jakou hodnotu by mělo veškeré vědění a celá lidská přirozenost?

Proto přichází nauka Přímé Stezky s praktickými předpisy jak získat důkazy o tom, je-li Bůh nebo není, co je pravdy ve tvrzení o existenci posmrtného a věčného života atd. Předpokládá však, že hledající člověk bude sledovat její metody. Čtení okultních knih, víra ve tvrzení autorit nebo i víra ve spasitelnost uznání existence Boha a jeho povrchní uctívání samo nemůže nijak prospět. Je třeba chopit se praxe, provádět předepsaná mravní a mentální cvičení. Teprve potom, když byste nedosáhli žádných pozitivních výsledků, můžete tvrdit, že celá budova ezoterních disciplin nestojí na reálných základech.

Základním kamenem, na němž stojí budova duchovního bádání, je psychická sebekontrola. Psychická přirozenost obsahuje veškeré vědění. Toto vědění je však zastíněno vlnami roztržité mysli, a proto je člověk nevědomý. Když však tento zákryt odstraní, dosáhne vševědoucnosti. Pravda zazáří, temnota se rozprchne a bolest bude odstraněna. Odstranit tento zákryt zastiňující duši však není snadné. Musíte denně cvičit; pak se vám podaří proniknout změnami mysli a nalézt základ celého jsoucna. Příroda pochází z jednoho principu. Poznáte-li onen princip, pochopíte smysl všeho dění a pak se můžete pokusit ovládat je. A na základě souvztažnosti se vám podaří ovládnout celou přírodu.

Na tomto podkladě vznikla věda jak duševními silami ovládat jiné tvory, totiž magie. Praxe, kterou uvádím v dalších státech, vám má pomoci také k tomu, abyste dosáhli magických sil. Ale ty nejsou cílem této nauky. Představují pouze stupně duchovního bádání a vývoje, ale jejich cíl je nad tím vším. Moc nad jinými tvory vás nezabaví utrpení. Proto se jí musíte vzdát, abyste mohli dospět ke zničení příčin všech bolestí.

Přímá Stezka je stezkou mystickou. To znamená, že se předně vyhýbá užití vůle za účelem ovládání fyzické přírody po způsobu magie a za druhé odmítá prohlubovat pasivitu po způsobu

spiritismu. Pasivita je dveřmi do psychických projevů neovladatelných vůlí. Přímá Stezka vás bude učit, abyste si pozorováním a analyzováním podrobili všechny projevy své vlastní niterné podstaty (psychické přirozenosti), abyste se jich mohli nakonec chopit, ovládnout je a užít jako prámu k převozu do stavu nirvány. Přímou Stezkou se nazývá proto, že učí své žáky, jakým způsobem se mohou vyhnout oklikám a dosáhnout cíle přímo. Než přesto se mohou mnozí z nich odchýlit od přímé cesty. Záleží to na vrozených schopnostech a duchovním stupni každého jednotlivce. Nejvyšším stupněm žákovy snahy je, dovede-li náraz překonat všechny své slabosti a sklony a žít přesně podle stanovených předpisů. V takovém případě se říká, že se žák učinil dokonalým ihned. Odhodil osobnost, probudil víru a uviděl Boha. Tento výsledek však není výjimečný. Je připraven a vyvolán dispozicemi z minulých životů.

Každý člověk však musí projít i tímto stupněm školení. Nejdříve se opakují nižší stupně, a když člověk pochopil smysl vnitřních zážitků, začíná procházet další etapou. Přecházel-li však z jednoho stavu do druhého, vzniká nebezpečí, že podlehne mystickým silám, jež případně získá. Proto radí učitelé Přímé Stezky, aby odkládal touhu užívat jich. A to je znamením, že se vrací k dětské povaze, která je pro žáky mystických nauk nejlepším postojem. S vědomostmi roste odpovědnost; dětská povaha nemůže chápat nebezpečí zpětných karmických odrazů, jež vznikly i z bezděčně probuzených mystických sil.

Praxe Přímé Stezky je rozvržena do čtyř stupňů. *První stupeň* je stupněm přípravným. Na tomto stupni musí být přijaty všechny předepsané povinnosti a jejich pomocí se má žák Přímé Stezky zbavit svého jáství. To je pro světské lidi nejobtížnější část školení. Nejistota, pokud jde o cíl Stezky, a mnohdy dlouhé čekání na pozitivní výsledky jsou s to zasít nedůvěru v reálný význam mystické snahy. Nemusím snad podotýkat, že příčinou

těchto nesnází je to, že člověk podléhá nižší přirozenosti, která dychtí po nových, příjemnějších zkušenostech a která nerada připouští, aby již nelpěl. Takový stav člověka zbavuje radostí. Proto se pro tento stupeň doporučuje, aby si žák nežádal žádných mystických stavů a zkušeností. *Druhým stupněm* se rozumí „uzavření se do svého okruhu“. Nemáme hledat nic mimo sebe, ani nalézat předměty, které si zdánlivě zasluhují, abychom jim věnovali pozornost. Nemáme též přijímat vlivy, které na nás doléhají od jiných lidí. Když to uskutečníme, usměrní se tok našich vnitřních energií, což vyvolá různé tzv. mystické stavy. To jsou pochody, jež se dostavují nezávisle na představách, myšlenkách a vlastní vůli. Pochody opravující postoj k pravdě, kterou odhalíme v budoucnosti. *Na třetím stupni* začne žák vnímat a postřehovat svou vlastní zářící přirozenost, která se tu a tam představí jako cizí vyšší bytost. Provazy připoutanosti se tedy postupně uvolní nebo zprětrhají a začne se jevit bohočlověčenství. *Ve čtvrtém stupni* žák uzří podstatu všeho stvoření a spojí se s Duchem Univerza.

Pro tyto vysoké cíle není praxe Přímé Stezky příliš rozšířena, zejména u nás v Evropě. Její mistry najdeme ponejvíce v Indii a v Tibetu,* neboť v těchto zemích není dosud zničena možnost, aby si lidé udrželi přímý styk s niterným životem. Na Západě, který nutí lidi, aby vrhali všechny své nejlepší duševní síly k světským věcem, se neposkytuje dosti dispozic k hledání v duševních světech. Ale přesto nelze říci, že se na našem kontinentu úplně vylučuje možnost takového studia. Každé okolnosti, byť sebehorší, dovolují, aby člověk hledal vyšší cíle. Aby jich však mohl dosáhnout, musí se přiblížit celým svým životem pokud možno nejvíce k tomu, aby úplně uskutečnil předpisy mystických a náboženských nauk, neboť ty na jedné straně budují

* Psáno před čínskou okupací Tibetu

podmínky k dosažení mystických výsledků a na druhé straně k nim přímo pomáhají. Jenom tehdy, když se člověk drží svého já, nelze doufat, že pravděpodobně dosáhne žádoucího cíle.

Ježto však v Evropě existují tzv. silné individuality, čímž rozumím povahy, které se nechtějí přizpůsobit žádnému jinému směru než tomu, který jim určuje jejich osobní pud a vášně, vzniká otázka, může-li každý člověk našeho kontinentu nastoupit tuto Stezku k poznání. Mohu odpovědět: ano! Pro normálního rozumného člověka, který nepodléhá halucinacím ani pýše, když eventuálně dosáhne vyšších vědomostí a moci, je to Stezka úplně bezpečná. Její pomocí se v nejmírnějším případě doplňuje to, čeho se člověku nedostává a po čem touží. Není zde onoho „nebezpečí prudké cesty“, jímž vyhrožují někteří nerozumní „učitelé“, poněvadž skutečnost dokazuje, že každý člověk může vykonávat pouze to, co je v rámci jeho možností a bytostné únosnosti. Ostatně lze říci, že je-li kdo schopen určitého činu, je také schopen nést následky, které z toho činu pocházejí.

Existuje-li na mystických cestách nějaké nebezpečí, pak hrozí jen těm, kdo se chápou lákavých slibů duchovních disciplin a nesplní ostatní předepsané příkazy. Takové počínání je vždy známkou nečistého úmyslu a vede k některým úchyldám, jejichž oblundné následky mohou poškodit i ty, kdo se případně v budoucnu budou řídit doporučeními duchovně zbloudilého člověka. Neharmonický vývoj, založený na nezdravém vypětí citů, může jedince vést k domněnce, že dosáhl hodnotného vědění. Pak se začne domnívat, že získal schopnost radit jiným lidem na mystické cestě. Tak může zbloudilý hledající člověk na jedné straně přispívat k rozšíření fanatismu a na druhé straně k nakupení překážek ve vlastním postupu. Jiných nedobrých věcí se dopouštějí ti, kdo mají sklony k okultismu, nejsou spokojeni s tímto světem a pouze čtou. Když se takto „vzdělají“, nechopí se praxe z obavy, že by nedokázali splnit podmínky

nauky apod. Ten, kdo touží po vyšším životě a dospěl tak daleko, že hledá prostřednictvím duchovních nauk, a dá se pak odradit jejich požadavky, se podobá tonoucímu, který v rozhodném okamžiku odmítá záchranné lano.

Nyní ještě zbývá povědět, jaký užitek přináší to, čeho lze dosáhnout praxí Přímé Stezky. Najde-li člověk pevný bod, který je prazákadem veškeré jsoucnosti, může postřehnout smysl dění. A to je podstata moudrosti. Pochopí, že všechny děje, které ho duševně unášely různými stavy nálady, byly jen domněle významné, poněvadž je za takové uznával z nevědomosti. Když odstraní nevědomost, zbaví se karmických nárazů na své nitro. Tíha bolesti bude svržena do propasti a dosáhne stavu, který vykazuje věčnou blaženost v tomto životě i po smrti a po všechny časy.

ČÁST PRVNÍ

Nejrozšířenější náboženské a ezoterní směry ve světle Přímé Stezky

KAPITOLA II

NÁBOŽENSTVÍ A ŽIVOT

Co je žid, co je křesťan, co je pohan? Je
jménem pro ty, kteří mají náboženství
místo víry.

Gustav Meyrink: Zelená tvář

Cílem všech náboženských směrů je realizace duchovního stavu, nazývaného Bohem. To vyplývá z jejich předpisů, jimiž se jednak argumentuje a jednak se snaží své přívržence přimět k tomu, aby usměrnili svou mysl k Bohu jako k vyšší jsoucnosti; ta je člověkem dosažitelná, jestliže poutá mysl. Dosažitelnost boží jsoucnosti nebo jejích kvalit se dá vysvětlit tak, že předmět, jímž se člověk v mysli neustále obírá, postupně naplňuje celý jeho život a nakonec ho prostřednictvím myšlenkové náplně vede k ztotožnění s ním. Tím jsme si osvětlili cestu k pochopení tématu této kapitoly. Leč nicméně je třeba, aby otázka realizace Boha byla zodpovězena širě. Zároveň odpovím na otázku, zda můžeme náboženskou problematiku „vyřešit“ tím, že ji budeme pokládat za zpátečnickou a bezúčelnou.

Chceme-li správně odhadnout psychologický význam náboženství, byť i exoterního, musíme v první řadě přihlídnout k tomu, kterým směrem obrací myšlení člověka, jaké tvoří ideály a jaké jsou jeho cíle. Dále je třeba přezkoumat, jaký vliv má jeho idea na tvoření mravních kvalit, a z toho deduktivně odhadovat, jakým způsobem náboženství ovlivní společenský život a v důsledku toho i osud každého individua. Budeme-li o tomto tématu uvažovat, dospějeme k závěru, že psychologický význam náboženství v mravním smyslu je velmi vysoký. Shledáme totiž, že jeho mravní příkazy přispívají k tomu, aby se odstranilo

sobectví, které je podmíněno strachem ze smrti. Při studiu psychologického významu náboženských nauk si ovšem nesmíme všimnat např. toho, že sami představitelé náboženství často nevěří v církevní dogmata a ve význam skutkových čností, nedbají božských přikázání a jsou pokrytečtí. Jejich jednání je totiž založeno na nevědomosti, která pramení z toho, že neovládli a nepřemohli živočišnost; je to pouhé kupčení, které neovlivňuje pravou ideu pravého náboženství. Propagujte neideálnější ideu a přece, svěříte-li její uskutečnění *lidem*, vždycky shledáte, že v ní našli i jiné cíle než ty, které jste měli na mysli. Proto nemusí být závadnými jevy v náboženství vinna nauka, nýbrž ti, kdo ji provádějí a uvádějí do života. A nelze se tomu divit. Jsme stále svědky toho, jak se lidé s nejsobečtějšími úmysly chápou myšlenek několika idealistů a využívají jich ke svým pozemským cílům. Na to musíme vždy pamatovat. Teprve potom budeme schopni správně oceňovat původní myšlenky v nauce a nedáme se zmást jevy, které provázejí její uskutečňování.

Zkoumáme-li tendence tzv. pokrokových směrů, které úplně popírají reálnost duševního života, dospějeme k závěru, že jejich vůdčí ideou je co nejhlouběji se podrobit živočišným sklonům a smyslovému světu. Tato myšlenka je celkem dobrá, pokud uvěříme, že cílem tohoto podrobení je zpříjemnit lidem život. Záleží však na tom, nevede-li bezohlednost jednotlivce k duševnímu a citovému životu jiných lidí k mravní nespoutanosti, která chce všeho využít pro sebe a neohlíží se, zda tím budou poškozeni ostatní lidé. Víme, že na světě je určité kvantum hodnot. Ty dostačují, aby celek mohl slušně žít. Co se však stane, když jsou lidé nemorální, neboť se zbavili „předsudků“? Zda se tím nerozpoutá démon sobectví, jehož ideálem je urvat z existujícího množství hodnot pro sebe co největší část? Jistě nemusíme dlouho přemýšlet, abychom přišli na to, že se tímto způsobem vytvoří společenské vrstvy, z nichž jedny žijí

až v bezuzdném barbarském přepychu a jiné až v nejstrašlivějším strádání. A marné jsou teorie přesycených žaludků o řešení hospodářské, morální a společenské krize. Dokud každý jednotlivec nepochopí, že je i jeho morální povinností, aby se snažil vyrovnávat společenské rozdíly, dotud potrvá bída, již by věk rozumu, techniky a zdánlivé osvícenosti rád zamaskoval zevním zdáním, že současná lidská společnost žije na vysoké životní úrovni.

Je tedy zřejmé, že ideál rovnosti, o jehož uskutečnění usilují tzv. pokrokové směry, má již v zárodku nedostatky, které se už do jisté míry projevily a které se ještě projeví. Hluboká a škodlivá hospodářská nerovnováha vznikla na světě proto, že se zanedbává morální výchova, že se dostatečně neodůvodňuje nutnost mít ohled na své bližní a že se lidé neustále snaží majetkově a hospodářsky vyniknout. Výchova podporuje růst nejsobečtějšího individualismu, který brání pochopení reálné hodnoty racionálního idealismu. Zeptal jsem se některých lidí na to, jaký je jejich názor na povinnosti k jiným lidem, a z jejich odpovědí jsem musel soudit, že jejich nejvyšším ideálem je vlastní blaho. To, co k němu nesměruje, je prý idealismus, který se hodil jen do minulých dob. Proti tomuto názoru jsem ovšem nikdy nemohl nic namítnout; pokud jsem přihlížel k výchově, která v podstatě směřuje k tomu, aby se každý zbavil veškerých předsudků, nenašel jsem proti tomu jediný rozumný důvod. Mohl jsem však na základě toho dospět k závěru, že se starými „předsudky“, podaří-li se je jednou docela vymýtit, bude zničena i dnešní civilizace a místo ní bude vzkříšeno barbarství v pravém slova smyslu.

Co jsem právě řekl, jsou předzvěsti, které mají až příliš mnoho předpokladů k tomu, aby se splnily. Laická morálka, která si razí vítěznou cestu světem, přičemž se snaží svůj nový směr myšlení a morálky důkladně upevnit, nedovede nalézt

důvody k zastavení uvolňování mravnosti, která byla založena na strachu před trestem božím. Proto se bude situace neustále zhoršovat. Jsou sice optimisté, kteří vidí, že i minulost měla jako náš věk mnohé nedostatky, a usuzují z toho, že domněnka o úpadku dnešního lidstva není věcná. Je-li však skutečně pravda to, co říkají, kde máme vidět povšechný pokrok, který má zlepšit situaci? Cožpak civilizace nemá za úkol vypěstovat v lidech mravní kvality, které by je činily lepšími, než byli barbaři, ale jenom učinit pro zločince obtížnějším, aby mohl uniknout před trestem za zločin? Cožpak civilizace musila ponechat vnitřního člověka nejzžíravějšímu ohni vášní a tlumit jejich projevy pouze strachem? Takové řešení není nejšťastnější. Neboť jakýkoli, a proto i zločinný sklon, může být vymýcen správnou výchovou, to jest takovou, která odůvodňuje každý požadavek na přeorientování povahy. Proto je třeba, abychom se seznámili s náboženskou filozofií, jaká vyrůstá z praktických poznatků.

„Dobro tvoří dobro a zlo tvoří zlo,“ řekl Buddha. Proto svým žákům radil, aby v myšlenkách vysílali přání dobra všem tvorům žijícím na všech světových stranách. Kdo si počíná tak, jak radil Buddha, má hluboké poznání o spjatosti myšlení, povahy a činů. Člověk, který naplňuje svou mysl zájmem o blaho těla, se snadno stane zlým povahou i jednáním. Proč? Proto, že mysl, uvažující o zevních výhodách pro sebe, se jistě musí plnit jen sobeckými myšlenkami. Sobecké myšlenky jsou pramenem všeho zla, poněvadž vyúsťují v jednání, jímž jedinec škodí celku. Zaměříme-li však myšlenky k ideálnější věci, zpozorujeme, že strach o zevní existenci opadá a tím se zároveň potlačuje náklonnost jednat zle. A v tom můžeme hledat původní myšlenku náboženství.

Je ovšem samozřejmé, že cíl náboženství je výš než v prosté snaze, aby se člověk upevnil v dobrém konání. Abychom však

tento cíl pochopili, musíme uvažovat o absolutním dosahu jednání, které není podmíněno ohledy na blaho vlastní osobnosti.

Není-li jednání podmíněno sobeckými pohnutkami, stává se mysl schopnou pohybovat se v bezmeznu. Není totiž poutána hmotnými předměty, a proto se může dostat až za oblast, která jí je za normálních okolností vymezena, a uzpůsobit se k tomu, aby se mohla dotknout univerzálního jsoucna. Díky této možnosti se z mysli ztrácí přesvědčení, že pravou skutečností je smyslová skutečnost. Tento poznatek nám umožní, abychom se vyprostili z bezpodstatného lpění na životě. Jestliže však člověk usuzuje, že jedinou skutečností je hmatatelné a smysly dokazatelné jsoucno, neodvažuje se je mysli opustit, takže zůstává v klamu zevní existence a v nevědomosti, která z ní vyplývá. Kromě toho se vynořují myšlenky, že máme morální povinnost, abychom si připravili život v zevním smyslu pohodlný a radostnější; ty jsou nutně provázeny sobectvím, které vede k uplatnění práva silnějšího a inteligentnějšího jedince. Méně rozumní a citoví lidé, jichž bude na světě vždycky dost, musí nejen ustupovat do pozadí, ale jsou ještě nuceni zahájit obrannou válku proti vykořisťování. Tak je z celého obrazu budoucnosti možno soudit na nelítostný třídní boj, jehož následky vůbec nebudou dobré.

Pravá idea náboženství odstraňuje v první řadě předpoklady pro třídní rozdíly, sobectví a boj, neboť odvádí mysl věřících lidí k jemnému a neohraničenému jsoucnu. Vytrhuje jejich mysl ze žaláře hmoty a tím jí samočinně dává svobodu, pokud lze vidět svobodu v tom, aby člověk mohl přebývat v nejzazších mezích projevené skutečnosti. (Je to skutečnost tělesná i nadtělesná.) Ale pak se již nezastaví v tomto stavu. Z poznatků o jsoucnosti dospěje k logicky přípustnému faktu, že existuje jsoucnost ještě vyšší než ta, která se projevila, a známým postupem v odpoutávání mysli uskuteční tuto vyšší jsoucnost. Vstupem

do předpokládané vyšší jsoucnosti se člověk stává nadčlověkem, neboť zákony projeveného světa (ať je to svět hrubý, nebo jemnější) na něho již nepůsobí, nýbrž jsou jím ovládány. Potom teprve vdechne pocit svobody, nezkalitelné strachem před skončením života a jeho radostí.

Nyní máme ujasněno, jaký je pravý smysl náboženství. Tvzení, že náboženství slouží k ohlupování lidí a k tomu, aby jiní lidé mohli získat světskou moc, neobstojí před poznáním, které získáme tím, že budeme sledovat náboženské výchovné metody. I když mnohá fakta mluví o náboženství velmi nepříznivě, přece se nedáme zmást, protože jsme si vědomi, že i nejčistší ideje mohou být profanovány. Pochopíme, že otázky, na které exoterní náboženství nemůže odpovědět, jsou nevysvětlitelné jenom potud, pokud podobenství a skutečnost, božské a pozemské stavy, jemné a hrubé kvality, duševní a fyzické hodnoty nelze rozlišit a znovu uvést ve vztah. To však nikdy nedokáže rozum, který nedovede vystoupit ze světa projevených forem. Vždyť i nejprostší otázka, proč se Bůh, když již existuje a rozhoduje o všem stvořeném, jedinému tvorů neukáže nebo se neučiní dokazatelným vědeckým způsobem, může zničit víru v jeho existenci. Neboť ti, kdo vysvětlují Svaté Písmo, ji nemohou rozumně zodpovědět. Ale tím není řečeno, že ji nelze zodpovědět vůbec. Musíme uskutečnit náboženství v jeho základních předpisech a potom uvidíme, že Bůh i s vlastnostmi, které mu připisujeme, je naprosto zřejmou a sama sebe dokazující existencí, proti níž rozum nemůže nic namítat. Když ovšem budeme chtít udržet domněnku o reálné podstatě antropomorfního, dobrého a všemohoucího Boha, „bez jehož vůle ani vlas z hlavy nespadne“, nebudeme moci vysvětlit, proč existuje zlo, proč mnozí neuznávají boží existenci a proč existuje možnost, aby člověk hřešil. Dobrým Bohem bylo všechno stvořeno a zlým, ďábelským se to stalo, říkají přímo i nepřímě církve. Ale

může pojem dobrého obstát s vyloučením zlého? Může se dobro, v němž není obsažen zárodek zla, zvrátit nakonec ve zlo? Jenom nelogické myšlení může na tuto otázku odpovědět kladně. Skutečnost totiž dokazuje, že něco nemůže povstat z ničeho. Proto by nemohlo vzniknout ani zlo, které se podle náboženských nauk dokonce přičítá boží povaze. Sledujeme-li však otázku o boží přirozenosti a podstatě dále, můžeme nalézt dobré vysvětlení. Antropomorfní Bůh je ohraničený, individualistický. Stvořil-li takovýto Bůh všechno projevené, potom si můžeme snadno domyslet, že snaha po individualismu, kterou tento Bůh přenesl na své stvoření a která je hlavní příčinou zlého, mohla velmi snadno vyvstat i u jeho stvoření. Ale takovéto vysvětlení se přičítá církevním dogmatům, takže záhada vzniku zla musí pro všechny náboženské fanatiky zůstat nerozřešena.

Avšak i přes tyto a jiné podobné nezodpověditelné náměty má exoterní náboženství svůj význam, především výchovný. Jeho výchova též stačí na to, aby člověka povznesla do stavu, v němž může myslit ze stanoviska neohraničené skutečnosti. Kdo takto myslí, ten porozumí čisté přírodní filozofii, od níž je k osvícenosti malý krok. Avšak přesto nesmíme exoterní náboženství pokládat za jediné samospasitelné. V něm totiž více než v jiných naukách dochází k výkladovým chybám, které z něho dovedou učinit neomylnou nauku, byť i odporující rozumu. Je třeba si uvědomit, že mnohá dogmata byla tomuto náboženství přidána světsky myslícími lidmi; že „kristovské zázraky“, které byly vykonány, byly tehdy obvyklejší a byly znamenány jenom proto, aby přesvědčivě působily na věřící lidi, kteří vždy potřebují posilu ve vysokých mravních a duchovních snahách. Křesťanství je pokračováním pohanského kultu a jeho nauka přinášela svým věřícím v minulých dobách reálnější zkušenosti, nejen bezduché ujištění o možnosti posmrtného pobytu v nebi, do něhož se mnohdy nesnaží dostat ani

nejortodoxnější představitelé církve, jak je vidět z jejich počínání. Ježíš řekl: „Konejte dobro a stanete se bohy.“ A jinde: „Modlete se, abyste nevešli v pokušení.“ Církve již nekladou takový důraz na dobré konání a odpor vůči pokušení, ale říkají: „Modlete se, abyste byli spaseni.“ Propastný rozdíl těchto učení uvidíme hned, jakmile rozebereme obě tyto poučky.

Dobrý čin, toť akt, přinášející ovoce ve sféře prožívání. Aby byl dobrý čin dobrý povšechně, máme jej provázet dobrou myšlenkou i náladou. Tomu účelu poslouží modlitba. Ta upoutá mysl na předmět, k němuž se modlíme; poněvadž modlitbu pronášíme k Nejvznešenějšímu (Bohu), je její význam jasný. Pracujeme-li však pod tlakem zevních vlivů, pod tlakem okolností, stáváme se otroky přírodních zákonů, takže musíme přijímat to, co nám vnucují prostřednictvím karmického napětí. Prožíváme stádní karmu a nemůžeme vzdorovat tomu, co nás vnitřně zneklidňuje a pramení ze snah celku. A pak, i když podlehne sklonu k sentimentalitě a následkem toho i sklonu modlit se k Bohu, nebo modlíme-li se ze strachu o „blaho duše“, nikdy se nepřiblížíme k základní myšlence modlitby. Zlo na nás může působit nebo se projevovat naším jednáním a modlitbou tomu nemůžeme zabránit. Tak zůstaneme daleko od předpokládaného spasení a blaha.

Stále musíme mít na mysli, že se myšlenka může upínat pouze k tomu, k čemu nejvíce lneme. Plníme-li proto své nitro i myšlenky pouze věcmi z projeveného světa, pak ani modlitba nemůže naši mysl povznést k Bohu, neboť obsah našeho myšlení je cizí boží přirozenosti. Nejspíše se nám podaří uznat existenci Boha, ale nepodaří se nám pochopit stav, do kterého jsme vytrhávání myšlenkami na něho. A tak přes všechny modlitby zůstaneme duševně tam, kde jsme vázáni zájmy, aniž můžeme učinit krok ke svému spasení, jímž v pravém smyslu rozumíme vstup do života neohraňčeného extrémem bytí a smrti.

Bůh a člověk jsou si niterně cizí pouze potud, dokud je rozdělují jejich zájmy. Bůh chápe existenci projeveného světa bez omezení mysli a zaujetí. Naproti tomu člověk nechce ani uznat, ba ani se dopátrat, zda je skutečností pouze to, o čem se může přesvědčit smyslem hmatu. Snaží-li se však poznat pravdu, můžeme předpokládat, že vůle boží může vejít v sympatický vztah s jeho vůlí. Je třeba přiblížit se boží přirozenosti a potom nastane mezi Bohem a člověkem dokonalá sympatie. To lze uskutečnit tím, že budeme zachovávat boží příkázání, která jsou nám ukládána církvemi jako morální povinnosti. Nesmíme se jen modlit a vynechávat nezbytné a prvořadé konání dobrých skutků, abychom nečinili násilí sobě samým na úrovni pudové přirozenosti. Je třeba vykonávat všechny skutky ctnosti a pak se nám stane i exoterní náboženství naukou v první řadě očišťující a v druhé řadě nás povede do poslední nebo nejvyšší Skutečnosti.

Nepodceňujme tedy náboženství. Uznejme jeho ideální zřetele, které směřují k nejvyšší Skutečnosti, k pravdě; nevšímejme si nečistot a přímísenin, které v ně zaseli naivní nebo pokrytečtí lidé, kteří se tím chtěli vyhnout jeho přísným předpisům. Nemysleme, že náboženství nebylo nic jiného než vize pocházející z chorobně rozníčené obrazotvornosti, která se nakonec stala předmětem obchodu. Byli lidé zbožní, ale byli dobří i moudří. A tito lidé byli jedinými pravými reprezentanty nejčistší náboženské ideje. Všichni ostatní podléhali svým citům, vášním a osobním názorům, a proto jejich závěry neměly pro skutečný život ceny. Podobali se moderním filozofům, kteří nám z osobních důvodů předkládají jakési generální směrnice, které potom často musí postupně měnit podle nových objevů a přizpůsobovat je „nově zjištěné pravdě“.

Exoterní náboženství stačí k tomu, aby člověk mohl dosáhnout prvního stupně dokonalosti. Mnohým lidem se však

zdá, že nestačí na to, aby mohli získat přesvědčující odpověď na otázku o hlubších, avšak jen domnělých životních tajemstvích. Proto vyhledávají radikálnější způsob bádání – praktické studium ezoterismu. Jako vyšší a radikálnější stupeň náboženské snahy však ezoterismus vyžaduje, aby jeho přívrženci dbali všech náboženských morálních předpisů, neboť ty jsou základem pilířem chrámu poznání a dokonalosti. Jestliže zevní náboženství postupuje k nejvyššímu ideálu mírným tlakem na živočišnou přirozenost, pak ezoterní náboženství postupuje tlakem co nejintenzivnějším. Mysl stoupenců ezoterismu se proto může ocitnout ve sféře abstrakt, což je příčinou závratí, vedoucích k duchovnímu pádu, tj. ke zhoršení duchovních a povahových kvalit těchto lidí. Proto lidé, kteří nejsou vyzbrojeni kritičností, střizlivým myšlením a vírou v sebe jakožto nejvyšší autoritu v rozeznávání strhujících napětí sil a kvalit na jedné straně a příčin a následků svého konání na druhé straně, by měli jít spíše stezkou exoterního náboženství a nikoliv stezkou ezoterismu.

Každý má setrvávat v tom, co je dostupné jeho duševním kvalitám. Lidé, kteří nemají dost síly k hledání pravdy v protikladech a nedovedou být sami sobě autoritou, nemají hledat na stezkách ezoterismu, nýbrž mají se řídit naukou církve. Proti tomu ti, kdo nenacházejí uspokojení ve slepé víře v autoritu církve, mají být k různým náboženstvím tolerantní a hledat ezoterickým školením původ všech myšlenek a náboženských skutků zaznamenaných v náboženských knihách. Nemí radno pohodlně zamítat náboženská fakta. Nebývají většinou zamítána na základě dokonalého a praktického probádání původu náboženských myšlenek, ale ze snahy vyvrátit domněle ryze teoretické předpisy, nabádající ke zdrženlivosti. Rozpory lze nalézt všude. Ve vědě, v technice a vůbec v celém životě. Kdyby rozpory měly být důvodem k poslednímu a zamítavému

stanovisku, nebylo by pokroku a život by ustrnul na stupni, jehož lidská společnost dosáhla v nepamětných dobách. Musíme se odvážit hledat pravdu i v naukách plných rozporů a nejasností a potom učiníme krok vpřed.

V náboženství to ovšem není jako ve vědě, kde se proti hypotézám a na nich stavěným teoriím klade empirické poznání přesvědčující, hmatatelné skutečnosti. Jeho zájmová oblast je ve všech zvláštních životních jevech, jejichž poznání, probádání a ovládání je úhelným kamenem duchovního osvobození. Duševní život je dosud jakoby neprobádaným pralesem, a proto jsou plané všechny dohady o jeho pravé podstatě. Jenom několik lidí, kteří pronikli k jeho kořenům, k němu může podat správné vysvětlení a stanovit nauku, podle jejíchž směrnic se lze v tomto životě vyznat. Tito lidé zbudovali náboženství i ezoterní bádání nazvané mystikou, jógou a jinak, a proto jsou ony nauky hodnověrné. Tvrzení jiných „autorit“ o záhadách duševního života, autorit, které neprošly mystickou naukou, je lživé a bezpodstatné.

KAPITOLA III

SPIRITISMUS

Spiritismus je považován za nejsnazší psychickou metodu jak brzy navázat spojení s neviditelným světem. Většina lidí se domnívá, že zjevy a jiné psychické úkazy jsou v okultismu věci hlavní, spiritismus se proto brzy mezi lidem velmi rozšířil. Ale jen málokdo zná pravou podstatu spiritismu a fenomenů, k nimž ve spiritistických sezeních dochází, jinak by od něho jistě upustili. Mnozí lidé však ve spiritismu vidí pravou náboženskou nauku, protože v něm vše zdánlivě pochází z jiných sfér, než ve které sami žijí. Hluboce věří, že jen v něm jsou obsaženy duchovní i světské hodnoty. Věří projevům „duchů“ a hlouběji nezkoumají, jaký je jejich pravý původ a hodnota. Většinou jim stačí, když slyší krásná slova „duchů“, a domnívají se, že se jim projevují obyvatelé vyšších sfér.

A přece ve všech krásných slovech, naučeních a zhmotněných duševního světa ve spiritismu není v činnosti jiná síla než síla media (prostředníka), usměrňovaná a modelovaná zápornou silou bytosti jinak zvané strážkyní prahu nebo vládkyní hniloby. Kdyby media byla taková, jako byli např. křesťanští světci, mohlo by z nich mluvit „to čistší“, co se rozhodně nemůže projevit animálně žijícím člověkem.

Media jsou většinou lidé žijící běžným světským a pudovým životem. Následkem karmických dispozic však mohou uvolnit životní nebo psychickou sílu, která má povahu fluida nebo lymfy; to se většinou děje ve stavu hluboké duševní pasivity, v tranzu. Není-li tedy životní nebo psychická síla příliš poutána na nervovou síť a především na ganglia, vyzařuje z těla mnohem intenzivněji. A vyzařuje-li do té míry, že vychází z těla v podobě hustšího fluida, stává se plastickou hmotou, již je většinou možno modelovat pouhým přáním.

Dostane-li se proto někdo do styku s médiem a zabýval-li se předtím po dlouhou dobu jistou představou nebo dlouho a intenzivně na někoho myslil, může se snadno stát, že se mu podaří vtisknout představu (postavu) síle media. Tím jí zároveň umožní, aby se náležitým způsobem projevila. Je-li toužící člověk nekritický, netáže se po původu ducha a domnívá se, že před ním stojí skutečná věc nebo duch milované osoby. Ale není tomu tak. To, co člověk vidí jako ztělesněného ducha, je jenom stvoření, které povstalo z jeho rozničené obrazotvornosti a je oživeno duševní silou media, s níž mohou disponovat i pekelné síly.

Nesmíte se domnívat, že se ve spiritistických seancích projevují jen dobré bytosti, jestliže mluví jen „krásně“. Tyto manifestace mají jediný účel: aby byl hledající člověk vysát, oslaben a zničen. Jenže tyto samovolné záměry psychických personifikací nelze snadno odhalit. Hlavní překážkou je povahové založení hledajících lidí, u nichž často převládá sklon zidealizovat vše, co se zdá být nadsvětské. Lidé lžou sobě a lžou i jiným, a protože lžou, nemohou poznat pravdu. Klamou, a proto jsou také klamáni, a dokud nezmění své stanovisko k pravdě, nepodaří se jim odhalit to, co je za oduševnělou škraboškou ztělesněného strašidla.

Spiritismus budí zdání, že má pevné a reálné základy. Těžko lidem věřícím ve spiritismus dokazovat, že zjevy, které jsou považovány za božské, jsou pouhými výplody elementárního vyzařování. Tyto výplody mohou vzniknout jen za předpokladu, že se lidé stanou tak pasivními, že se až psychicky rozkládají. Proč je však tak těžké je přesvědčit? Proto, že nemohou pochopit, že pouhé vyzařování životní síly jakožto fluida nebo lymfy může přijmout formu kdysi žijící bytosti. Spiritisté zpravidla pokládají život za něco odlišného a odděleného od hmoty. Málokterý z nich dokáže pochopit, že

každý tvar vzniklý ať přírodně, nebo uměle, žije ihned po svém vzniku vlastním životem. Těžko mohou pochopit, že třeba pára, tvořící se ohříváním vody, se stává samostatnou existencí nebo bytostí, která přijme smysly a získá alespoň tolik vědomí, že se může zjevit v podobě nějakého tvaru nebo astrální bytosti. A dokud to nepochopí, nebudou moci vniknout do podstaty spiritistických jevů a poznat jejich zhoubný vliv.

Člověk tvoří neustále. Tvoří myšlenkovými představami a činy. A každá z těchto myšlenek a představ se může stát samostatnou bytostí, která však většinou bude oživena jen animálním vědomím. Toto vědomí jí udělí primitivní energie, neboť tyto myšlenky a představy vyplývají z animálního žití jedinců. Psychická složka běžně žijící bytosti proto vlastně podléhá tzv. záporné síle, je jí řízena a musí jí sloužit.

Při zemi se zdržují personifikace nejnižších duševních energií. Vznikají z vášní, světských přání, myšlenek a činů bytostí, vybavených hmotným tělem. Absolutní vědomí (jinak jiskra boží) se v těchto výparech nemůže rozvinout, neboť kvalita těchto výparů a absolutního vědomí je v protikladu. Proto se v těchto výparech může rozvinout pouze temná nebo záporná síla, chopit se jich a donutit je, aby jí sloužily za tělo. Takto vybavena začne záporná síla působit zhoubnými vlivy mezi bytostmi. Těmito vlivy jsou: bída, zoufalství, nevědomost, nevědomá smrt a jiné.

Dokud není roztržena opona mezi sférami, dokud je totiž jedna sféra od druhé dobře oddělena nebo se v ní odráží jen velmi jemně, nemůže záporná síla, přioděná jmenovanými vlastnostmi jako svými těly, působit zjevně. Nanejvýš může člověka popouzet proti člověku a zhoršovat povahu. Když se jí však podaří zesílit svůj vliv na člověka pomocí spiritistických nebo i jiných psychických praktik, pak ho vede do zoufalství.

Duchovní bytosti, stvořené z nervového potenciálu fluidické povahy a oživované vědomím záporné síly, působí jakoby cílevědomě. Za krásnými jmény a ušlechtilými slovy se skrývá nízké ovlivňování, kterým otravují media. Medium toto vyzařování přenáší na jiné ve spiritismus věřící lidi, a to ať vědomě, či nevědomě. Potom pomalu upadá morálka, zbožnost, poctivost, dobrota a jiné dobré vlastnosti. Jinak na sebe ony nízké psychické zjevy neupozorňují. Dávají lidem trochu pravdy v předpovědích za cenu víry v ně a v jejich řeči. A tato víra je nejlepším pojítkem s životní potencií lidí; tímto způsobem víra dopomáhá zlovolným duchům, aby si prodloužili existenci a zesílili svůj zhoubný vliv.

Tam, kde tyto duchovité fantomy ovládly pole duševních sil, počínají si velmi jistě. Jestliže např. cítí sobě nepřátelskou sílu, ihned nasazují všechnu energii, aby si uhájily vládu nad těmi, kdo v ně věří. Popouzejí člověka proti člověku a dávají mu jistotu ve „vědění“, které se zrodilo z jejich vnuknutí. Vyvolávají nadšení a snahu, která se může zdát snahou duchovní, jen aby vymýtily možnost poznávat pravdu a aby na sebe strhly pozornost většiny stoupenců okultismu, jež pak vlekou ke zkáze.

Tyto síly si tedy počínají neuvědoměle rafinovaným způsobem. Podněcují stoupence spiritismu až k rozplamenění pro jakousi pravdu a tím udržují své oběti v klamu, který jim zapustily do nitra. Vedou je k zoufalství a přitom jim nedovolí ani se ohlédnout ani kritizovat povahu mediem vykonávaných činů, jen aby tím nebyly ohrožovány. Není to hrozné, když stoupence spiritismu vedou pod pláštěm duchovnosti do největší posedlosti? A přece lidem nelze poradit. Jsou si tak jistí pravdivostí domněnky, že všechno mimosmyslové dění je božské povahy, i když vidí, že skutečnost mluví proti tomu. Věřící svým domněnkám, a proto putují bludištěm, z něhož se jim sotva podaří vyjít.

Proto je nutno zanechat všeho pohrávání si se silami vnitřní přirozenosti. Věci zdánlivě nevinné, dobré, božské a nejčistší mohou být jen škraboškou nejhorsích strašidel - i když pevně věříte v jejich božskost. Proto nelze spiritismus nikdy nikomu doporučovat. Chcete-li jít cestami, na nichž se můžete duchovně zdokonalit, používejte stezek, které vás naučí sebeovládání a činnosti, nikoli stezek, na nichž máte nečinně čekat na božské omilostnění. Nečinnost je zpočátku sladká. Později však ničí vůli, schopnost kritiky. Nakonec se do vás nastěhuje nějaký „duch“, který se představí jako božství, takže se začnete domnívat, že jste našli milost u Boha.

Reálné výsledky duchovní snahy nepřicházejí snadno. Než se dostaví, je člověk vystaven nebezpečí, že začne věřit v astrální zjevy, které může vnímat. Tyto vjemy vnucují méně kritickému člověku domněnku, že poznané tajemství má nejvyšší hluboký smysl. Aby se neukázalo, že tomu tak není, jsou spiritisté mlčenliví. Nemohou se pustit do polemik, aniž by se úzkostlivě drželi víry v to, co v seancích viděli, slyšeli a poznali. Pokud argumentují, odvolávají se zpravidla na různé „autority“ a zvučná jména, na lidi, u nichž nacházejí schválení, že projevy ducha jsou správné a pravdivé. Ale v pravdivost „reálné podstaty“ projevů duchů nemáme věřit ani tehdy, když se děly za doprovodu nejprísrnější kontroly. Pravdivost jevů nemusíme popírat, jestliže je můžeme smyslově zjistit, ale jev sám nám nic nevyovídá o své pravé podstatě. Tuto podstatu je zatím možno odhalit jen pomocí ezoterní duchovní výchovy. Kdo říká jen rozum, věda, stroje, degraduje svou pravou přirozenost, která jediná může nejlépe vysvětlit všechno dění a projevy. Věda a rozum se mohou stejně opírat o fanatická přesvědčení jako nějaké spiritistické blouznění. Stroje mohou být prostředkem, jímž lze ověřit fanatismus nebo pravdu podle vnitřního pochopení toho kterého jedince.

Spiritisté si ze spiritismu udělali náboženství. Proto při zasedáních doporučují modlitby a jiné úkony, které jsou vlastní nejčistším duchovním naukám. Ale mohou být bez obav. „Duchové“ se projeví, i když upustí od projevů zbožnosti - a projeví se snad tím spíš, poněvadž např. modlitby jsou jim často nepříjemné. Spiritismus učí, aby se člověk nechal posednout různými strašidly, larvami a jinými zbytky či výplody nejnižších duchovních emanací života, a k tomu opravdu není třeba vůbec žádné modlitby.

Nikdo nemůže za to, že lidé pokládají spiritismus za něco jiného, než čím ve skutečnosti je. Pokládají jej za svatý a často se velmi zlobí, řekne-li jim o něm někdo pravdu. Vím, jak si jeden člověk dal poradit „duchy“ a oženil se, ale byl se svou ženou jen tak dlouho, než mu „duše“ poradily, aby se s ní dal rozvést. Jednou jsem dokonce slyšel, že jeden dobrý občan zbořil svůj dům, protože mu „duchové“ slíbili, že mu na onom místě postaví větší. Zdá se to směšné a ubohé, a přece to ukazuje hrůzu takové posedlosti. To tedy je spiritistické tzv. náboženství. Nikoli cesta k Bohu, nýbrž pochybné „nauky“ a nakonec zánik individuality spiritistů. Proto se spiritismu varujte! Nevěřte ani zjevům, ani naukám duchů, poněvadž obsahují zárodek rozkladu, i když se někdy zdá, že člověka usměrňují právě opačným směrem.

Žáci Přímé Stezky – pro ty je to psáno – musí dbát toho, aby si udrželi nezávislost. Všechny sklony k pověrám v sobě musí zničit tím, že nepřijmou nic, co nelze uvést ve vztah s všeobecnou zkušeností. Jenom pak si mohou být jisti, že přijali správný a všeobecně platný poznatek. Okultní úkazy jsou totiž vždycky nebezpečné, poněvadž působí oslabivě na vůli. Uzná-li je někdo nekriticky, stane se pověřčivým a jeho rozum bude ochromen. Následkem toho může snadno škodit celku a stane se neschopným pro každou duchovní práci.

Hrůzy posedlosti, jaká se projevuje u spiritistů, zachvacují, jak se zdá, téměř všechny lidi. Dvě podmínky, které jsou k tomu třeba, jsou splněny. Jsou to materialistické názory a pověra. Obě je plodnou půdou, na níž může vzklíčit posedlost. Oběma vládne jazyk pekelných bytostí, jímž rozšiřují svůj zhoubný vliv. Skrze materialisty mluví proti náboženství, aby vymýtily víru v život a lepší budoucnost. U lidí pověřivých rozšiřují falešné ideály. Když jim uvěří, ovládnou je, zbaví je vlastního rozhodování a vůle a nakonec v ně vklíní opět jenom zlo, bídu, bolest apod. Mezi boдрými lidmi, kteří uvěřili spiritismu z nedostatku kritického rozumu, rozšiřují důvěryhodné řeči o spásném působení na lidstvo, aby tak odvedly pozornost od nezbytné práce na vlastním Já, dokud se jim nepodaří tyto lidi posednout a obrátit jejich povahu ke zlu. Učí, že je nutno pracovat pro celek, ale myslí ve prospěch pudů a nižších bytostných složek. Vnukají lidem, aby rozšiřovali duchovní nauky, ale neříkají, že duchovní nauku smí rozšiřovat jenom člověk, který v sobě uskutetnil nejvyšší náboženskou ideu. Když se jim podaří přinutit člověka neznalého právě náboženské ideje k tomu, aby rozšiřoval jejich myšlenky, zničí ho stejně jako toho, kdo od nich přijal jejich zvrhlé duchovní nauky.

Proto musíte být opatrní, abyste rozeznali pravdu od klamu, jež se jim podařilo tak dobře smísit. Toho dosáhnete tím, že nepodlehnete vlivu žádného vnuknutí. Téměř vždy to bývá vliv pekelných bytostí. Tyto bytosti si razí k člověku cestu všemi způsoby, a poněvadž dosahují nejvyšších úspěchů prostřednictvím duševních stavů (je to proto, že jejich význam není lidem dobře znám), je třeba pracovat proti posedlosti právě ovládnutím duševních stavů. Vnuknutí, vnímání, vidění, slyšení, cítění, předzvěsti, vzplanutí k něčemu láskou, nenávist, domněnky, spekulace, touha po pohodlí, pýcha čili vědomí vyšší vlastní ceny a jiná citová vzduť je nutno ovládat, poněvadž

jsou posedlostí v zárodku. Odejměte astrálním bytostem potravu (vzněty a duševní činnost) a žijte podle náboženských a morálních povinností. Nezabývejte se okultními jevy ani nevěřte předtuchám jen proto, že se splňují. Tím si zachováte vládu nad sebou a budete moci použít ke každému rozhodování vlastní vůli. Za takových okolností proplujete strašným úskalím, kde vám hrozí posedlost astrálními silami.

KAPITOLA IV

MAGIE

Jest záhodno, abychom my, již se snažíme
vznést se do říše tak vznešené, studovali
nejprve, jak bychom opustili tělesné
náklonnosti, křehkost smyslů a vášně,
náležející hmotě. Za druhé abychom se
naučili znát prostředky, jimiž lze vystoupit
na vrchol čistého rozumu, bez nichž nikdy
nedosáhneme vědomosti o tajných věcech
ani magie, která vytváří pravé zázraky.
Trithemius

Magie, která též náleží do duchovních nauk, se mnohdy považuje za jejich královnu, neboť obsahuje poučky nabádající k aktivitě a k silnějšímu projevu síly nebo energie vůbec. Toto hledisko však nesvědčí o znalosti mystických nauk, které učí jak energii *ovládat* a nikoli ji jenom řídit. Bezhlavá aktivita, i když ji mají magikové určitým směrem řídit, nemusí znamenat sebevládu, týkající se celé bytosti. Proto magii nemůžeme považovat za nejvyšší z duchovních stezek. Pocit nejvyššího štěstí totiž nezávisí na tom, jak dalece člověk může vystupňovat účinnou sílu, nýbrž na tom, jakým je kormidelníkem své vlastní osobnosti. Proto není nic platné naučit se podle předpisů magie působit mocně navenek, do světa. Podle vnějších činů a jednání se někdo může jevit titanem, ale uvnitř často může sídlit nervózní strach, způsobený lpěním na osobní existenci. K takové situaci musí vést magie, jak ji chápou moderní „magikové“.

Říkám úmyslně moderní magikové, neboť cílem magie starého věku bylo zničení nižší osobnosti a jejích nežádoucích

projevů. I když užívala týchž prostředků jako magie moderní, byly tyto prostředky pomůckou k tomu, aby staří magikové dosáhli žádoucího stavu, a tedy cíle. Tím se také logicky musely vytvořit názory a přesvědčení, jejichž sestrou byla nepředstíraná skromnost. Teprve středověk přinesl do magické nauky ony strusky, z nichž je možno usuzovat, že cílem magie je jakási moc. To však bylo způsobeno tím, že se již tehdy vyvíjely tendence k převážně hmotným (existenčním) zájmům jedinců. Původní idea magie byla ztracena a nastalo ono bludné putování domněnkami a spekulacemi, které trvá dodnes.

Ale i za těchto okolností lze nalézt pravý cíl magie, neboť se skrývá v realizaci celé její praxe. Žák si má postupně uvědomit, že celá moc, která se v počátcích praxe jeví v tom, že může ovládat lidi a působit na ně, nemá vliv na to, aby získal vyrovnanost. Má se postupně odvrátit od poznatků a schopností, které získal, neboť zjišťuje, že všechna moc nad lidmi nemá žádné ceny. A pozná-li mocný člověk, že moc je maličerností, která ho nebude nikdy moci uspokojit, není vzdálen více než na krok od dokonalosti, která v jistém smyslu spočívá v tom, že se odvrací od zevnějších věcí. A tak magie stejně jako každá jiná ezoterní nauka vede člověka ke konečnému cíli všech snah, to jest k duchovnímu osvobození.

Magická praxe je rozdělena na tři stupně. Na prvním stupni má ukojit nejprimitivnější lidská přání, ale posléze má žáka poučit, že se tímto uspokojením neřeší problém spokojeného života. Na druhém stupni seznamuje člověka s astrálním světem, který je vyšší než ten, s nímž nás může seznámit spiritismus. Magie tím svému žáku poskytuje možnost, aby se stal géniem. Nakonec ho má poučit, že nejvyšší nadvláda je marnost. Na třetím stupni má člověka dovést k tomu, aby postřehl příčiny všeho dění, poznal nejhlubší pravdy o jeho smyslu a následkem toho uskutečnil ideál všech ezoteriků – dosáhl ztotožnění s Absolutnem.

Nezáleží na tom, že se v magické praxi s takto formulovaným cílem nesetkáváme. Porozumění cíli musí vytrysknout ze samotné praxe a není tudíž třeba – a někdy je to dokonce na škodu – tento cíl definovat. Jestliže tak činím já, činím tak proto, abych přiřadil ještě jednu definici k té spoustě pravděpodobných i nepravděpodobných definic a aby si tak čtenář mohl utvořit úsudek o praxi a o jejím konečném cíli jak ve vztahu k sobě, tak i k okultním spisům.

Nyní je však nutno, abych širě rozvedl tři stupně, o nichž jsem se zmínil.

Magická praxe se hodí pro ty hledající lidi, kteří jsou lapeni do sítě domněnek, že projevený či vlastně smyslový svět je nejvyšší skutečností, již je nutno pochopit a poznat. Takové povahy nelze s úspěchem nabádat k tomu, aby upnuly pozornost do „neskutečna“ (prázdnoty). Domnívají se, že by takto opustili jedinou pravou a samým životem předepsanou životní stezku. Tyto lidi je nutno provést smyslovým světem, seznámit je s ním a pak zajisté uznají hluboký význam idey mystické praxe, již jsem právě v jistém smyslu definoval.

Z předcházejícího tedy vyplývá, že dnešní magie vzhledem k mystice a její praxi jde úplně protichůdnou stezkou. Učí své žáky promítat duševní síly mimo tělo s myšlenkou na jistý efekt, zatím co mystická praxe učí své žáky tomu, jakým způsobem mohou na sobě pozorovat psychologický vliv vnějších sil. Ale na světě jsou povahy protichůdné, a proto jeden člověk je určen pro tu, druhý pro onu stezku.

Řekl jsem, že magická praxe učí žáky promítat duševní síly vně svého těla s myšlenkou na jistý efekt. To znamená, že podle magických pouček je nutno soustředit pozornost na vnější předmět, neboť tato činnost budí energii za normálních okolností v těle „spící“. Tímto způsobem lze zvýšit osobní magnetismus, zdatnost v práci a osobní vliv vůbec. O pravdivosti

tohoto tvrzení se lze snadno přesvědčit. Ostatně každý jedinec může snadno vypožorovat, že lidé, schopní soustřeďovat své myšlenky na jeden cíl, působí na své okolí vždy mocněji. Někdy tak mocně, že jsou schopni se stát vůdci lidí ostatních. Jiní lidé, kteří nejsou schopni soustředit mysl, působí navenek chaoticky, takže nemohou získat žádoucí popularitu. Z toho vyplývá, že první stupeň magického školení vede k tomu, aby se člověk lépe rozvinul v osobním životě.

Soustředění stanovené pro první stupeň magické praxe je jednoduché. Upněte pozornost na nějaký předmět mimo tělo a snažte se zabránit tomu, aby se vám ztratil pod tlakem ostatních myšlenek. To je celá metoda.

Výsledky takovéto snahy se projevují v pocitu, že se zvyšuje duševní energie a v některých případech člověk zjišťuje, že může sugestivně působit na jiné lidi. Ale takovýto úspěch by nikoho neměl příliš nadchnout. Tyto výsledky jsou provázeny stoupajícím napětím v hlavě. To je úkaz, který vyžaduje určitý zákrok, aby energie nevyprchala a tím nedošlo k duševní vyčerpanosti, neboť tento stav zpravidla již nikdy nelze převést do stavu normálního.

S duševní vyčerpaností se často setkáváme u těch žáků magie, kteří nezískali patřičné pokyny k praxi. Je to ostatně symptom dnešní doby, v níž se magické spisy rozšiřují jenom proto, že jejich obsah působí na mysl lidí posedlých po úspěších ve světě natolik, že za ně obětují peníze – a po nich touží dnešní „magikové“ především. Proto se zcela neodpovědně píše jen o přijatelnějších částech praxe a nehledí na to, jaký výsledek to přinese důvěřivým neofytům. A tak místo aby magická nauka vedla k postupnému zvyšování energie, vede často k duševní vyčerpanosti a někdy i k šílenství.

Když člověk probudí energii, ať již správným, nebo nesprávným cvičením, dospívá k určitým projevům v jistém smyslu

fyzikálním. To je známkou, že dosáhl prvního stupně školení. Ale neofyt nemůže zůstat navždy na prvním stupni. Musí pokračovat dále, nebo musí sestoupit. Začne sestupovat, jestliže neví jak si dál počínat. Pak může dospět k výsledkům, o kterých jsem se zmínil v předcházejícím odstavci. Na vzestupné linii se totiž octne, když dokáže ovládat působivé energie, které probudil. K tomu musí umět obrátit do nitra tok energie, již uvedl do vyšší vibrace. To je možné jen tím, když začne soustřeďovat mysl do své bytosti jako na objektivní předmět.

Jestliže se mu to podaří, bude pozorovat, že se u něho začíná snižovat horečnatá činnost duševních sil. Začne se u něho jevit duševní klid a sebejistota. A pak se otevřou vnitřní smysly. Začne být jasnovidícím, jasnocítícím, případně i jasnoslyšícím atd. To však neznamena, že bude s velkou jistotou schopen tušit událost, k níž dojde někdy v budoucnu. K tomu dochází, když dosáhne prvního stupně magického vývoje. Jasnozřením a jasnocítěním na tomto stupni rozumíme, že je schopen přímo vidět a tušit, co se právě stane, takže nemusí luštit žádné symboly nebo náznaky. Je to prostě schopnost vidět a hodnotit vlny a napětí, jež jsou ve vztahu k tazateli nebo věci, o kterou má jasnovidící člověk zájem, nebo též vlny a napětí, které mají vztah k samému jasnovidci. Ale především je rozhodující to, že za tohoto stavu jasnozření není porušen duševní klid neofyta a jeho sebejistota jako tehdy, když jen nejasně tušil budoucí události na prvním stupni magického školení. Kromě toho na tomto stupni získává ještě další „dary“, které tyto schopnosti provázejí. A to je bezpečným znakem úspěchu ve cvičení, jehož účelem bylo, aby žák magie dosáhl druhého stupně.

Na druhém stupni magické praxe má neofyt pracovat v magických kruzích, aby získal přesvědčující důkazy o existenci vnitřního (astrálního) světa. Ve druhém stupni je totiž za normálních okolností nehybno, mrtvo. Takový stav může vyčerpat

trpělivost každého žáka, takže se vrátí do dřívějšího duševního stavu, v němž byl přemáhán živočišnými sklony a tím uváděn do pasivity. Proto se magie chápe vyvolávání astrálních i jiných obyvatel, čímž chce svému žákovi dát dostatek důkazů k posílení trpělivosti.

Ale s magickými kruhy je to poněkud jiné, než jak si to představují mnozí žáci magie. Domnívají se totiž, že se v nich zjevují astrální bytosti, jež by se jinak nezjevily, a že je to tudíž úkon, který působí na sféru vnějšího bytí. Práce v magickém kruhu je však vypočtena na vyvolávání vlivů působících na vnitřní podstatu neofyta. Tyto práce mají způsobit jakési křečovitě stahy vnitřní síly (astrální látky, lymfy), která otrásá smysly člověka, usměrňuje jeho pozornost a uzpůsobuje ho k tomu, aby mohl postřehovat projevy duševních sil, modelovaných představou doprovázenou přáním. Jejich kvalita se vytváří mravní výchovou, kterou řídí učitel magie. Teprve další stupeň magické praxe, na němž musí být úsilí správně usměrňováno a spojeno s rozvojem rozlišovací schopnosti, vede k postřehnutí samostatných bytostí, patřících do jiných sfér než světských (hmotných).

Jakmile cvičící člověk spatří zjevy, které se k němu chovají neutrálně, může to chápat jako nepřímý důkaz o existenci vyšších světů, který mu má pomoci překonat náboženskou nedůvěru. Neofyt pak snadno opouští to, na čem dosud lpěl, a proto může snadněji obrátit pozornost do nitra a uskutečnit žádoucí soustředění, jehož pomocí dosáhne absolutní odpoutanosti.

Soustředěním pozornosti do vlastního nitra se probudí magické schopnosti. To proto, že soustředění souvisí s odvrácením pozornosti od zevního světa, což je považováno za vysoký stupeň sebevlády. Když se sebevláda vystupňuje, může žák magie na základě analogie věcí osobních a světových ovládat všechno. Jinými slovy stává se schopným vyvolávat magické jevy. A to je třetí stupeň magické praxe.

Tím jsem naznačil, jakým směrem se má ubírat magický vývoj. Všechny teorie, které představují magii jako nauku, jejímž nejvlastnějším cílem je ovládnání zevnějšího světa, nevystihují její plán. Takové teorie jsou vypočteny na efekt u lidí, kteří pokládají za pravý smysl života fyzickou moc a tím ovšem i onu roztržitost způsobenou snahou připravit si vnější pohodlí. Ale lidé, kteří smysl života chápou takto, budou zklamáni a zapadnou ještě hlouběji do začarovaného kruhu klamných domněnek, když přijmou a uznají za reálnou takto formulovanou magii. Nebudou schopni ani pohlédnout k výšinám, které symbolizují přemožení zájmu o svět, naopak se vyčerpají při hledání hlubšího obsahu prvního stupně magického školení. Nakonec upadnou do materialistického smýšlení, čímž bude celá jejich snaha naprosto bez užitku.

V běžném pojetí se magie dělí na bílou a černou. Toto rozdělení způsobilo mnoho zmatků při vytyčování hranic mezi oběma, protože lidé nerozeznávají dobro od zla. Znáám lidi, kteří chápou samostatnost, sílu, neodpovědnost vůči domnělému Bohu, zvláštní názor na mravnost, dobro, zlo a společenský řád, jako znamení černé magie, neboť takový postoj na ně působí jako opovážlivost proti vžité mrzačící pokoře, která zbožně, zkroušeně a nekriticky přijímá „názorové normy“. Jsou slabí a tato slabost je nutí, aby uvalili poklesky svého konání na někoho jiného, aby případně nemuseli trpět za svá provinění. Takoví lidé však nemohou posuzovat, co je bílé a co černé. Pro ně musí být konání jiných lidí neutrální a nikoli dobré nebo špatné. Kdo ostatně může říci, že je ten který čin absolutně dobrý nebo špatný? Zastřelíte nepřítele, jenž vás ohrožoval na životě. Tím jste z jistých důvodů vykonali dobro i zlo. Zlo proto, že jste zabíjeli, ale dobro proto, že jste případně zbavili ohrožujícího nepřítele nejen sebe, nýbrž i jiné lidi. A tak je to téměř s každým činem. Darujte někomu něco: možná, že

jste tím vykonali i zlo. Je totiž možné, že ho karmické dispozice měly utrpením vychovávat k mravní a duševní čistotě. Ale jistě jste vykonali také dobro, protože jste ho třeba zachránili před zoufalstvím. Nebo jste mu tím vrátili víru v existenci dobra. Ale přesto tím vším není řečeno, že jste vykonali skutečné dobro nebo zlo. Proto je o dobru a zlu třeba soudit opatrně a nerozhodovat hned, že určitá disciplína je bílá magie, protože ji člověk provází dobrými činy, a jiná disciplína černá magie, protože ji člověk provází zlými činy.

Magie může být zlá nebo černá jen tehdy, užívá-li někdo tajných vědomostí, aby ukojil své nejnižší bytostné požadavky. To znamená, že jenom nekompromisní snaha sloužit nižší přirozenosti je jedinou pravou černou magií; není jiné černé magie. Odpovídá zhruba prvnímu stupni magického školení a v běžném případě je vystřídána magií bílou. Může to však být i samostatná cesta vedoucí k nejvyššímu (duchovnímu) cíli. To se nám ujasní, pochopíme-li pravý smysl všech životních zkušeností.

Cílem všeho životního úsilí a tím ovšem i zkušeností je, aby byla ukojena všechna přání, vyplývající z tendencí nižší osobnosti. Pak může člověk pochopit, že všechno je marnost, a proto změnit nižší osobnost ve vyšší. Prostředky k ukájení nižší přirozenosti jsou různé. Buď je člověk ukojí tím, že získá vlivnější postavení ve světě a užije za tím účelem magických znalostí, nebo najde spokojenost v sobě pomocí postupného zříkání se všeho až do okamžiku, kdy požadavky osobnosti klesnou na minimum. V obou případech dojde k jakémusi duševnímu zlomu, který poskytuje poznání, že všechny ty předchozí životní zkušenosti byly jenom pro útěchu vnější osobnosti. Když tato osobnost zanikne, nikdy už nemůže překážet tryskání pocitů pronikavého štěstí. Potom již je lhostejné, jak se člověk choval a žil dříve, než této mety dosáhl. Jestliže jednou pozná pravou

příčinu utrpení, odstraní je a tím též všechny následky dřívějších činů. A zanikne-li jeho nižší osobnost, nebude již nikdy pracovat z osobních pohnutek. Tím se vyhne otáčejícímu se kolu znovuvtělování.

Je nelogické domnívat se, že černá, totiž zlá magie, vede k naprostému zničení „posmrtné individuality“, čili svazku, který se manifestuje jako bytost. Předně proto, že to není empiricky dokázáno, a za druhé proto, že nás logický průběh životních zkušeností poučuje o něčem zcela jiném. Všimněme si např. vtělených psychických svazků, totiž lidí. Podle okultních nauk jistě již byli na světě. Někteří z nich vykonali mnoho dobra – a těch je podle jejich vlastního názoru většina – kdežto jiní mnoho zla. A přece každý z nich má určité utrpení. A co víc. Zlé konání vytváří zlý charakter. Bohatství, které má být odměnou jen za dobré skutky, většinou vlastní sobci, čili zlí lidé. Z toho je možno soudit, že zlí byli obdařeni bohatstvím za zlé skutky, kdežto dobří chudobou za dobré. To ovšem nesvědčí o tom, že je Bůh nejvyšš spravedlivý. Je tedy třeba připustit, že je povaha dobra a zla relativní, a nesoudit o nich podle povrchního dojmu.

Dobro i zlo tedy může být v souhrnu dobré nebo zlé. Dobrým se dobro i zlo stává tehdy, když člověk nepracuje s přesvědčením, že se za své činy bude muset odpovídat Bohu, a také tehdy, neočekává-li vůbec žádný osobní zisk z toho, co vykonává. Naproti tomu zlým je dobré i zlé konání, které člověk doprovází ustrašenectvím, sebeobviňováním a strachem před trestem. To se nám ujasní, když pochopíme, že všechno, co prožíváme, je taktéž relativní. Tibetské rčení praví: „Kdo ví jak si počínat, bude žít pohodlně i v pekle.“ A k tomu můžeme dodat: kdo neví jak si počínat, bude trpět i v nebi nebo v ráji. Proto je znalost karmy a relativní povahy dobra i zla rozhodujícím činitelem při probuzení pocitu blaha.

Vědění o povaze karmy a relativitě jevů je možno získat jak černou, tak i bílou magií, poněvadž se zakládá na přímých životních zkušenostech a na postřezích. Ale magie nesmí přibírat ani stín povahy osobních zřetelů magika. Lže ten, kdo říká, že přinese osvícení černá magie prováděná proto, že je někdo slabý, takže se nedovede postavit na odpor své osobnosti. Úkolem magika je, aby osobnost ovládl, a to nelze učinit jinak než neosobním jednáním. Pracuje-li kdo neosobně, stane se pro něho dobro i zlo bezbarvým, ale přinese mu zkušenosti a z nich pramenící osvícení.

Proto si vezměte poučení z toho, co jsem právě řekl. Nesnažte se vyvrát na pánaboha nebo na karmu tím, že se odhodláte jít za nejvyšším cílem pomocí černé magie, která umožňuje, abyste podrželi všechny záliby a navíc abyste pro sebe získali různé zevní výhody. Tím byste totiž podvedli jenom sebe, poněvadž byste místo ideálu dokonalého sebeovládání silili osobnost. Následky byste pocítili ve zvyšujícím se utrpení. Pracujte tedy proti své osobnosti, ať již dobrem, nebo zlem, a tím nejvíce ovládnete svou nižší přirozenost. Ovládnutím nižší přirozenosti se přiblížíte na dosah nejvyššímu cíli.

Bílou magii budete provádět, když budete duševními schopnostmi a vyššími vědomostmi pracovat k tomu, abyste získali co největší prospěch pro celé lidstvo. Ani stín vlastního prospěchu nesmí provázet magické úsilí. Pracujte, zapomeňte na sebe, věnujte všechny zájmy cizím lidem a potom si smíte myslit, že provádíte bílou magii.

Nemyslete si, že se bílou magií rozumí každý dobrý čin, který provázíte přáním dobra. Jestliže vykonáte dobrý čin a neprovázíte jej konkrétně zaměřeným úsilným přáním dobra, nýbrž naopak přitom tajně myslíte na svůj vlastní prospěch, je to skutek bezúčelný, i když jej provázíte vlašným přáním dobra. Protivý, totiž dobro způsobené skutkem a zlo způsobené úmyslem, se

vzájemně ruší. Vykonáváte-li dobrý čin s úsilným přáním dobra a provázíte-li jej myšlenkou, že je třeba dát, nebo myšlenkou, kterou lze vyjádřit slovy: „Prosím tě, obdarovaný, přijmi to,“ vykonali jste dobrý skutek, který jistě náleží do bílé magie. Magie je v něm přání dobra. Skutek sám zůstává skutkem.

Tím máme vysvětleno, co je myšleno slovy bílá magie. A nyní si upřímně řekněme: kdo z lidí (myslím magiků, mystiků a spiritistů) provádí bílou magii? Koná-li člověk dobrý skutek, myslí na zásluhu nebo jej dokonce provází myšlenkou o nechutné povinnosti apod. Kde je potom znamení bílé magie? Jedině snad v činnosti několika lidí, kteří znají karmu a respektují její zákony; jinak se s ním neshledáme téměř nikde. Proto je lépe neposuzovat, co je bílé a co černé v napětí, které je magií, a v konání, které je zplodinou tohoto napětí. Každý, kdo vykonává nějaký čin, smísí v něm dobré i zlé; toho, co nazýváme magií a co je vlastně duševním úkonem při vykonávání činu, se při něm obyčejně nedostává.

Vedle bílé a černé magie existuje ještě magie vysoká, která symbolizuje třetí stupeň magické praxe. Považuje se za ni pouze evokační magie, správně je však do ní nutno zahrnout vědomý styk s vyššími sférami mimo magický kruh. Rozhodně však do ní nepatří úsilí, směřující k rozvoji magických schopností jako např. hypnózy, možnosti ovlivňovat jiné lidi vůlí apod. Tyto věci náležejí k nižšímu stupni magického vývoje a tyto síly může člověk často získat pouhým pokusem o ovládnutí sebe sama.

Vysokou magii provádíme sebepoznáním a sebeovládáním. Za těchto okolností člověk může vyvolávat napětí, jehož pomocí lze potlačit vlivy současné doby, a působí účinně na přírodu, což jinak není možné. Ale ve vysoké magii nerozhoduje, zda člověk vykonává dobré nebo zlé činy. Tyto činy musí být protichůdné vzhledem k duševním stavům magika; vysoká magie ovládá pole, které je nad skutky a osobními zřeteli. Vede jej

k tomu, aby mohl opustit skutečnost, již může svými smysly vnímat, a umožňuje mu, aby vstoupil do skutečnosti z hlediska smyslů neomezené, v níž se jemné (neviditelné) a hrubé (smyslové) jeví jakoby v jediném světle. A tak vysoká magie vede k cíli shodnému s cílem mystiků a všech duchovních lidí a nauk.

Avšak k cíli vysoké magie většina novodobých magiků nepřihlíží. Často jim těch několik schopností, které poskytuje první stupeň, stačí k tomu, aby vyplnili požadavky vlastního tělesného bytí a světských zřetelů. Nebo jim stačí teoretické vzdělání v magii, jímž také mohou získat popularitu nebo výdělek. Vyšší stupeň, který požaduje oběti, je ztracen, neznám. A tak magie jako nauka, kterou je nutno postavit stejně vysoko jako tzv. vyšší jógy, ztratila své původní poslání a ustoupila spekulativní snaze ctižádostivých lidí.

KAPITOLA V

MYSTIKA

I. Mystická cvičení

Počátkem let třicátých* byla v Československu propagována tzv. křesťanská mystika, ovšem laická. Tato nauka doporučovala, aby lidé toužící po spáse (dokonalosti) cvičili představu písmen; tvrdilo se, že to stačí k mystickému vývoji. Toto tvrzení je nesprávné. Je to zřejmé např. z faktu, že psychická cvičení stupňují vnímavost až k postřehům psychického (astrálního) světa, ale nedostačují k rozvoji duchovnosti a k jejímu upevnění. Rozvoj se zakládá na reálných faktorech, jejichž vznik a podpora závisejí na skutecích. Tzv. vyšší, čili nebeské světy, existují na základě skutkové karmy; povaha této karmy nezbytně musí odpovídat jejich přirozenosti. Proto byly ve starých mystických školách stanoveny určité morální povinnosti, jejichž karmický účinek, zesílený duševními cvičeními, člověku umožňoval, aby se dostal do vyšších světů a mohl i realizovat duchovní stav, nazývaný duchovní dokonalost. Proto byly morální povinnosti vždy základním pilířem chrámu poznání. Buduje na nich dokonce i samo křesťanství. O tom nás poučuje bible, v níž se praví, že když Ježíš přijal učedníky, nejprve je učil, jak mají jednat.

I když nebudeme brát v úvahu tyto logické důvody a přihlídneme k účinné síle koncentrace, dospějeme k závěru, který nebude souhlasit s tvrzením oné mystické školy.

Cvičení v koncentraci, zejména dostředivé – mentální – je duševní činnost, která přerušuje vztahy mezi psychickou přirozeností cvičícího člověka a zevním světem, čili vede k neutrál-

* 20. století. (Poznámka vydavatele.)

nímu postoji k tomu, co jej obklopuje. Tak se cvičící člověk octne svým vědomím mezi extrémy, jež jmenuje dobrem a zlem, ale nevymaňuje se z nich, jelikož v sobě příslušnou mravní kázní ještě nezničil zbytky lpění na hmotném světě. Proto jakmile se vrací ze soustředění, zapadá znovu do duševního stavu, který koncentračním cvičením opustil. Sice si ze soustředění odnáší posilu, vystupňovanou energii i lepší postřeh, to však nevede k duchovnímu růstu. Jen se tím posiluje původní charakter, který samočinně zabraňoval duchovnímu vývoji.

Činnost, k níž člověk není puzen morální silou, vznikající dodržováním morálních povinností, je většinou neuvědomělá, podmíněná podvědomými impulsy, řízenými činností kosmického napětí, a zlá, neboť je střežena myšlenkou na vlastní prospěch. Ve sféře zla a nevědomosti žijí samozřejmě i zlé bytosti či útvary. Člověk, jenž se vydává na „cestu“, aniž si zajistí bezpečnost dobrou a morálními povinnostmi usměrněnou činností, nevědomky uzavře pakt s těmito zlými útvary. Dává jim právo ovlivňovat ho a neví, jak jim lze odporovat. Svého samovolného jednání se leká, jestliže se neshoduje s jeho mravními názory a není-li jeho povaha nejhorší. Leká se ho ještě víc, když pozná, že jedná pod vlivem jiných (neviditelných) bytostí. Tím se mu mystické cvičení stává kletbou, která ho místo ke spojení s předpokládaným Bohem nebo absolutnem vede ke strachu a hrůze.

Vlažná víra v Boha nestačí k tomu, aby se člověk těmito následkům vyhnul. Uzavírá-li pakty se zápornými silami, jež ho obklopují, nemá správnou představu o boží podstatě. Proto se chápe jenom toho, co tyto zlovolné světy vyznačují, a nemůže se tomu ani při nejlepší snaze vyhnout. Stále se mu vnucují pocity domněle čistšího a vyššího neviditelného světa. Tyto pocity potlačují jeho kritický postoj, který by jej nakonec mohl vést k tomu, aby odmítl jejich působení, které uplatňují skrze jeho pocity.

Z toho, co jsem právě řekl, vyplývá, že mentální mystická cvičení zprostředkují v první řadě styk člověka s astrálním světem. Je to správný úsudek, který vystihuje pravdu, neboť astrální svět je jakýmsi nárazníkovým světem, respektive pojítkem mezi světem duchovním a pozemským. Každý žák mystiky jím proto musí projít, chce-li dosáhnout stavu odpovídajícího stavům duchovního světa. Aby však v astrálním světě nezbloudil, musí si průchod zabezpečit tím, že se přidrží morálních povinností, které mu ukládá každá hodnotná mystická nauka.

Je naprosto nesmyslné tvrdit, že Bůh, v něhož věříme jen vlažně, nás může zachránit před vlivy obkličujícího nás astrálního světa. Za těchto okolností je boží ochrana nemožná, neboť tomu brání povahové založení každého jedince, který je dosud v moci živočišných sklonů, v jejichž víru touží po samostatnosti. Právě živočišnost ho vede k tomu, aby nestrpěl žádný zásah cizí síly, i když to je síla boží a působí v jeho vlastní prospěch. Kromě toho na něho působí i síla karmy, pramenící ze skutků, jež vykonával k vlastnímu uspokojení. Tato síla také nedovolí, aby docházelo k jakémukoli zásahu zvenčí.

Ostatně si to můžete vyzkoušet, abyste se přesvědčili. Zkuste prosit Boha, aby vás zbavil duševní deprese, která se dostavila v souladu s vaší karmou, podněcující temné astrální bytosti, aby na vás takto působily. Budete-li Boha jen prosit a nebudete-li mít víru, že vás vyslyší, jistě nebudete vyslyšeni. Máte-li však víru, že vás Bůh vyslyší, stane se. Nikoli proto, že by vás Bůh opravdu vyslyšel, nýbrž proto, že jste myslí vykonali skutek, který mění pesimistickou náladu v optimistickou, v náladu, jejímž působením se odpoutáte od oblasti, která vyvolává depresi.

Filozofie mystiky nepotřebuje Boha k tomu, abyste si mohli vysvětlit, z kterého zřídla pocházejí náboženské zkušenosti. Znáte-li význam dění, můžete konstatovat, že to, co nazýváte

Bohem, není ničím jiným než stvořením, jehož původ je ve vašich představách. Chce-li někdo dosáhnout dokonalosti, musí tuto představu rozbít. Kdo to chápe jinak, tomu nelze pomoci. Tvrzení, že převládne-li v bytosti jedna síla, nemůže v ní působit jiná, je přece úplně rozumné. Protože to víte, nelpěte tedy na Bohu, aniž Ho obtěžujete svými starostmi; snažte se být optimisty a pak přemůžete starost snadněji, než když se dovoláváte Boha.

Vím, že moje tvrzení může vyvolat odpor a nesouhlas u těch nábožensky citících lidí, kteří čtou bibli a dočítají se v ní, že se Bůh o všechno stará, „neboť to pravil Kristus“. Můžeme jim však položit otázku, zda pochopili všechno, co Kristus pravil. Lidé si to, co čtou, vykládají podle svých osobních názorů, ale pravý smysl jim úplně uniká. Je třeba znát okultní filozofii a pak se ujasní význam toho, co bylo vyjádřeno slovy „Bůh se o všechno stará“.

Okultní jógická i mystická filozofie praví, že člověk vyvolal karmické dispozice pro nynější život již ve svých minulých existencích. Pokud vlastní vůlí nezasahoval do životních podmínek, které tehdy měl, získal karmicky všechny možnosti, aby mohl svůj nynější život dožít bez konfliktů. Jenže právě část svobodné vůle, v níž je utajeno napětí schopné probudit touhu po něčem ze smyslového světa, jej žene do nespokojenosti a nutí ho, aby se snažil dosáhnout toho, co jeho bytost žádá.

Jakmile člověk dovolí, aby jeho chtíč začal působit a nadto se jej snaží ukojit, nutí neutrální vesmírnou sílu do vibrace; tím vzniknou nové příčiny, jež komplikují jeho osobní karmu. Protože se takto vytvoří pro budoucnost perspektiva mnohostranného utrpení, říká Ježíš, přihlížeje ke karmickým dispozicím jednotlivých lidí: „Nestarejte se o to, co byste jedli a čím byste se odívali, neboť Otec můj stará se o všechny.“ Nestará-li se člověk o svou budoucnost ve smyslu Ježíšovy připomínky,

nebude zasahovat do světa příčin z vlastní vůle a tím získá karmické předpoklady pro to, aby se v budoucnosti mohl vyhnout utrpení.

Již dříve jsem řekl, že člověk, který nastoupí mystickou cestu, přijde do styku s astrálními útvary. To je samočinný následek mentálního soustředění, které zbystřuje smysly; proto umožňuje vnímat to, co kolem něho neustále víří, co však nemůže postřehnout, jestliže je normálně duševně disponován. Nezlepší-li svou činnost uskutečňováním náboženských příkázání, která jsou vypočítána na to, aby odstranila zlo, zůstane ve zlu a bude vnímat jen to, co tato sféra obsahuje. Uzří před sebou nezřetelné duchovité formy, které mají světle popelavou barvu. Tyto zjevy se k němu zpravidla chovají celkem neutrálně. Jenom se někdy zdá, že mu vnukají dobré rady, myšlenky apod. A protože jsou složeny z dosti hrubé duchovité látky, může vše, čím jej inspirují, snadno vstoupit do jeho vědomí. Vzhledem k tomu mu celkem nemohou ublížit, je-li jen trochu opatrný a pozorný. Závažnější však je, že se ocitl ve světě, jehož všechna působení nemůže postřehnout právě tak jako působení každého jiného světa, který uniká jeho smyslovému vnímání. To je horší situace, poněvadž již nemůže dost snadno vnímat nic jiného než temné astrální prostředí, kterým je obklopen a v němž se ocitl mystickým cvičením. A pod pláštíkem zřejmých vlivů může klíčit jeho závislost na astrálním světě, závislost, která nikdy nevede k dobrým koncům.

V následujících statích vás seznámím s vlivy jemného „astrálního“ světa.

Mystikové, kteří cvičí podle mystických návodů, nemají hlubší vědomosti o vnitřním životě ani si nezachovali kritickou nedůvěru k tomu, co jim mystické úsilí přináší, často získají schopnost zřít postavy, které dříve neviděli. V zápětí nato prožívají různé pocity, které se u nich dříve nevyskytovaly, a to

všechno pokládají za mystické stavy. Nechci analyzovat všechny vjemy, jež se dostavují za určitého mystického úsilí; jednak by to vyžadovalo dost místa, jednak to nepokládám za poučné. Budu však popisovat linii vnitřního vývoje vyplývající z takového počínání.

Řekl jsem, že usilující člověk nejprve uzří astrální útvary a potom v něm vystupují různé neobvyklé pocity. To je třeba vysvětlit. Výstup z těla do astrálního světa počíná právě nejasným zřením postav dříve neviditelných. Nato se člověk začne astrálním tělem odpoutávat od těla hmotného a neuvědoměle pociťovat působení neviditelných postav, které jsou kolem něho. Emanace, jimiž na něho působí astrální útvary, může pociťovat různě, ale toto působení odpovídá jeho povahovému založení. Je-li silný a je-li spíš optimista než pesimista, působí na něho tak, že v něm probouzejí nadšení. Je-li zbožný, může postřehovat jasné záblesky a tušit boží přítomnost. Kdežto je-li nevěřící, zlý člověk, pak v něm vyvolávají pocity chladu a dotyky, jež mu působí naskakování tzv. husí kůže, ježení vlasů a konečně náhlou duševní depresi, již neobvyklé pocity pravidelně končí.

Jakmile člověk dosáhl těchto vjemů, vyvíjejí se někdy věci dále. Avšak většina žáků nemá dost síly, aby mohla čelit vlivům bytostí, jež se skrývají za hranicí obvyklých postřehů. Domnívají se proto, že neobvyklé vjemy jsou nejvyšší metou, jíž dosáhli, a že je nyní jejich mystický postup zaražen. Snad ještě po jistou dobu „vnímají“ to netělesné ve všech možných variacích, ale nakonec i to přestane a zbude jen pocit, že nemohou dále pokračovat. Nás však nemusí zajímat ti, jejichž mystický postup „se zarazil“, proto si všimneme těch „zlých nevěrců“, kteří jsou schopni pokračovat dál.

Jestliže se dostavily pocity, o kterých jsem se prve zmínil, a člověk šťastně přemohl následnou duševní depresi ani se nedal poděsit tím, co se odehrávalo před jeho duševním zrakem,

jeho astrální tělo se úplně uvolní. Aniž to často tuší, putuje astrálním světem a sbírá poznatky, jež nevědomě ukládá do svého podvědomí. Když se jimi duševně dostatečně nasytí, zpravidla se u něho dostaví zase spokojenost se světským životem a vystoupí v něm nechuť k mystickým cvičením. Předpokládejme však, že překoná i tento stav, neboť jen tak můžeme sledovat dále mystický vývoj.

Překoná-li člověk nechuť k mystickým cvičením a znovu zamítne spokojenost, která se ho zmocňuje, dosáhne dalších zkušeností. Začíná to vytržením. Může pozorovat, že ho pouští nějaká síla, která ho až dosud spoutávala, a zmocní se ho vyšší pocit uvolnění. Nikoliv však nadlouho. Brzy poté totiž začne vnímat cosi nehmatatelného, temného, zdržujícího a neodhaliitelného. Snad se mu i podaří jakýsi pokus o zápas s „tím“; obvykle však tím jeho „cesta“ končí. Ale to neznamená, že to vždy jasně přizná. Jelikož není s to překonat zdržující překážky, začne své dosavadní mystické zkušenosti a vědění příznivě posuzovat. Začne o nich mluvit s jinými lidmi a tak snad i neúmyslně získá pověst autority v ezoterismu. Běžný člověk totiž nemůže poznat, co se skrývá za domnělým věděním takového „mystika“. Mluví tak, že budí dojem, jako by dobře znal některé zásady ezoterismu a mystická tajemství, a dovede i překvapit samozřejmostí, s níž se vyjadřuje o všem, co se týká mystiky. To všechno mohutně působí na mysl člověka, který mystiku nezná a který mu na základě toho věří. Existují však jisté znaky, podle nichž lze poznat člověka, který nedosáhl cíle.

Především si takový „učitel“ odporuje v *zásadním* tvrzení. Za druhé ve vás vyvolává zmatek a ničí vaše eventuálně i správné životní názory, když vám radí, jak máte mysticky pracovat. Pováží vám, že „vysvobození lze dosáhnout jen oddaností a láskou k Bohu“, že „vaše víra je nesprávná“, že „to tak není“, že „do takových věcí nelze plést rozum“ apod. Jenom málokdy

a snad pouze nevědomky vám řekne něco, co souhlasí s pravým poznáním, které se vždy musí opírat o logické důvody. Je to zkrátka „učitel“, který vždy uplatňuje *své* vědění a který vás vede k přesvědčení, že ničemu nerozumíte. To jsou zhruba poznávací znamení, odhalující nepravého učitele.

Nyní si odpovíme na otázku, může-li hledající a usilující člověk překročit onu nepřemožitelnou, nehmatatelnou atd. hráz neviditelného světa, která před ním vyvstala. Odpověď zní: zajiště. Je třeba již od samého začátku mystického školení správně usměrňovat duševní činnost a pak se nám podaří překročit toto místo „s jeho desetitisíci léčkami“, jak je definuje „Hlas ticha“.* Blíže to bude vysvětleno ve třetí části. Nyní se vrátíme k mystickému cvičení s představou písmen.

Koncentraci, kterou chceme použít za tím účelem, abychom se mohli duchovně vyvíjet, musíme rozdělit na hrubou, jemnou a bezpředmětnou. Hrubou koncentrací se rozumí soustřeďování mysli na tvary, které známe z projeveného světa, především však na vlastní tělo. Světlá nebo jemná koncentrace je soustřeďování pozornosti na světlé a ideální postavy nebo také na světla. Jemná nebo bezpředmětná koncentrace je soustřeďování mysli i pozornosti beze všech představ a opor. Při tomto soustředění se mysl může zabývat napětím, které vyvolává změny v náladách.

Hrubá koncentrace je koncentrací nejnižší. Její pomocí se má zastavit šílená činnost mysli a člověk se má připravit na to, aby se mohl jemněji soustřeďovat. Jemné koncentrace se používá k přemožení nízkých psychických vlivů, neboť naplňuje nitro čistými vlivy. Bezpředmětná koncentrace nás činí schopnými toho, abychom mohli ve vnitřním smyslu vystoupit

* Viz Květoslav Minařík – H. P. Blavacká: Mahájánské texty. (Poznámka vydavatele.)

z tohoto vesmíru a na základě dalších poznatků pracovat na úplném vnitřním vyhasnutí.

Uvedená česká mystická škola neučí správně posledním dvěma druhům soustředování. Proto není třeba dále je rozvádět. Musíme si však všimnout prvního způsobu soustředování, neboť se o něm v této škole tvrdí, že stačí k dosažení spásy (dokonalosti).

Cvičení s představou písmen, které je náhradním soustředěním na tělo, je vlastně hrubá koncentrace, poněvadž se také vztahuje na tvary, které si vypůjčujeme z přírody. Jsou to tedy objekty, k nimž směřuje pozornost a tím na sebe poutají duševní sílu cvičícího člověka. Není-li mezi cvičícím člověkem a tvarem, na nějž se soustřeďuje, správný vztah, ztrácí takový člověk svým cvičením sílu. Vztah se upraví správným cvičením. To se provádí takto: cvičíte-li písmeno I, přestavte si je jako čárku z ohně nebo jako ohnivý sloup a tuto představu vložte do nohou. Tam ji v představě podržte. Tím ji učiníte střediskem energie, která se bude v tomto místě hromadit a rozvíjet v něm mystický život.

Jestliže jste správně cvičili, dosáhnete výsledku, který spočívá ve správném působení písmene. Tak například budete-li delší dobu cvičit toto I, začnete je slyšet. Jeho mystický zvuk se podobá táhlému tónu jako ííííí. Pocit, který probouzí, se podobá účinku elektrického proudu. Potom zazáří v jemu vlastní barvě. Ta se podobá čistému, velmi světlému plameni.

Tím jste z mystického hlediska plně využili písmena I; následkem toho se zvýší vaše citlivost.

Podobnou zkoušku můžete učinit s písmeny O a A.

Cvičíte-li s představou O, představte si je jako ovál. Vložte do místa. Tam je v představě podržte, dokud nevydá své tajemství. Písmeno O uzříte v měnícím se světle, spíš však v barvě sluneční. Ve sféře mystických vjemů přináší cvičení s písmenem

O neklid, nadšení a mystické zvuky. Proto se praví, že O odnímá klid a víří astrální svět.

Cvičíte-li s představou A, představte si je v podobě dvou čar v úhlu položených a spojených přímoúhelnou čarou. Vložte je do správného místa. Podržíte-li je v něm, zjistíte na počátku, že se u vás zvyšuje duševní klid; později se ocitnete v trpném duševním stavu, který usnadňuje vyšší niterné vnímání. Též uslyšíte zvuk „á“, jež vyslovujeme při příjemném pocitu. Cvičení písmene A probouzí schopnost vidět jevy astrálního i duchovního světa. Takto se dá zjistit povaha každého písmene. To však není účelem, jež sleduji, je to pouze ukázka, jak se s nimi pracuje. Proto si všimneme toho, za jakých okolností se má cvičit s představou písmen a koncentrace vůbec.

Mystická cvičení se nemají provádět za neklidu a citového rozrušení. Za neklidu na vás budou působit astrální síly různé povahy; tato situace může vyvolat nervózu. Proto se cvičte v soustředění pouze tehdy, když jste svou náladu zlepšili klidnou a povznesenou myslí. Přinese vám pak větší užitek než deset cvičení, která byste prováděli za neklidné mysli a citové nevyrovnanosti. Při duševním klidu je intenzita koncentrace vyšší a mysl pronikavější, takže vzniká možnost poznat povahu astrálních vlivů, které na vás doléhají.

Oddáte-li se mystickým cvičením, je především nutno, abyste žili podle morálních příkazů, o nichž budu mluvit ve třetí části této knihy. Nebudete-li žít podle nich, nemůže vám nikdo zaručit, že síly, jejichž přílivu se otevíráte, vás nezavedou k nežádoucím výsledkům. Jsou to zejména: maskovaná posedlost (to je posedlost, při níž se člověk domnívá, že činy, jež vykonává pod tlakem vnuknutí a pudovosti, koná bez ovlivnění), oslnění (tj. intenzivnější vidění jedné sféry, takže se zapomíná na existenci jiných sfér), maskovaná pýcha (člověk se cítí přirozeně lepším a moudřejším než lidé ostatní), nadutost, která vznikla z domnělého vědění apod.

Většina mystiků – žáků, pokud jsem se s nimi stýkal, necvičila správně. Cvičili tím způsobem, že jaksi povrchně a lehce vkládali představu písmena do jistých míst v těle a přitom si vůbec nevšíмали ostatních duševních dějů ve své bytosti. Naopak se nechali unášet napětím svého nitra a ani se to nesnažili zjistit. Následkem toho upadali do jakéhosi temného duševního vytržení, při němž se duševně přenášeli do astrálního světa. Jejich mystické výsledky se proto podobaly výsledkům mediálním a jenom málokdy pronikl do jejich vědomí paprsek skutečných mystických zkušeností. – Cvičíte-li písmena, musíte je nejprve *oživit* a nikoli je prostě odříkávat anebo myslit *na ně*, jak se to často činí. Prosté odříkávání písmen nebo myšlení na ně uvolňuje astrální tělo, které pak svobodně bloudí po astrálním světě.

Písmena se ožívují správným zobrazením. Musíte zvolené písmeno ve své představě správně vyvolat, přenést do správného místa, tam je v představě udržovat určitou dobu a pak dosáhnete prvního mystického výsledku, ježž je možno definovat slovy „pohnutí z místa“ (v duchovním smyslu). Mysticky pracující člověk musí zapomenout na všechno ostatní; pak se mu teprve podaří udržovat koncentrační předmět správně v představě a nebude již podléhat duševnímu vzrušení.

Jestliže jste dosáhli prvního výsledku, který je možno definovat slovy „pohnutí z místa“, musíte koncentraci změnit, neboť jinak byste nemohli postoupit dále. Cvičením s představou písmen můžete totiž dosáhnout pouze stavu, jenž se nazývá „přetížení pocity“. V tomto stavu se probouzí schopnost postřehovat jemnější světy a přijímat jejich vlivy - pronikavě dobré – ale to nepomáhá k tomu, abyste se ovládli ve vyšším smyslu. Správné pojetí tohoto druhu koncentrace nám poví proč.

Cvičení s představou písmen upíná pozornost na hrubé předměty, v tomto případě na písmena. Proto je člověk pozorností

schopen zachytit pouze hrubší vibraci a nepodaří se mu postřehnout jemné vlny, pronikající do jeho vědomí; pak je ovšem nemůže ovládat.

Jemnější vlny s pronikavě dobrými vlivy pocházejí z andělských světů. Mystik, který v nich niterně zakotvil, může žít šťastně, ale nemůže zničit nevědomost. To je způsobeno tím, že se duševně upoutal na světlo, které je vlastní andělským světům. A v těchto světech neexistuje dokonalost, ale také ne nad nimi. Jsou to pouze postranní světy. Zabloudí-li v nich někdo, musí je znovu opustit tím, že přemůže vlivy, jimiž na něho působí. Když tyto vlivy přemůže, bude se moci vrátit na Stezku Pravdy. Na této stezce, která se vine mezi protiklady (radost, bolest, dobro, zlo apod.) bude moci dospět výše, do světa Brahmy.

Dalšími cvičeními, jež uvedená mystická škola doporučuje, jsou cvičení slovní a větná. Slovní a větná cvičení se povahově rovnají meditacím, od kterých se však často odchylují svými dosahy.

Tato cvičení mají dvojí účel. Jednou mají dopomoci k tomu, aby se mysl převedla do žádoucích stavů, jindy ji mají naplnit myšlenkami, které odpovídají mystickým ideálům, a tím uspišit mystický vývoj. Proto musí mít přesně vymezený charakter a musí se měnit podle okamžitých duševních dispozic toho, kdo je cvičí. Nestačí si prostě vzpomenout na nějaké slovo nebo větu a cvičit je bez ohledu na vlastní momentální duševní dispozice. Kdo toho nedbá a počíná si tak, jak ho to napadne, namáhá se zbytečně nebo dospěje k neužitečným astrálním zkušenostem.

Slovo či věta, s nimiž se mentálně zabýváme, mohou vést ke zvláštním výsledkům, které nemají nic společného s mystickými zkušenostmi, nejsou-li v souladu s duševním stavem cvičícího člověka. Jestliže však člověk vystihne podmínky a cvičí jistou větu, odstraní tímto způsobem překážky, vysky-

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.